

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-187-06

Druk nr 1307

Warszawa, 9 stycznia 2007 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zapobieganiu i naprawie szkód
w środowisku wraz z projektami aktów
wykonawczych.**

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Środowiska.

(-) Jarosław Kaczyński

U S T A W A

z dnia

o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku^{1) 2)}

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku.

Art. 2. 1. Przepisy ustawy stosuje się do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku:

- 1) spowodowanych przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska stwarzającą ryzyko szkody w środowisku;
- 2) spowodowanych przez jakąkolwiek inną działalność podmiotu korzystającego ze środowiska, jeżeli dotyczą gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych oraz wystąpiły z winy podmiotu korzystającego ze środowiska.

2. Przepisy ustawy stosuje się do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, wywołanych emisją rozproszoną, pochodzącą z wielu źródeł, tylko wtedy, gdy jest możliwe ustalenie związku przyczynowego między szkodą a działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska.

3. Do działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku zalicza się:

- 1) z zakresu ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, Nr 180, poz. 1495 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1042) – działalność polegającą na prowadzeniu działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, wymagającą uzyskania zezwolenia;
- 2) z zakresu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, Nr 169, poz. 1199 i Nr 170, poz. 1217) – eksploatację instalacji wymagającą uzyskania:
 - a) pozwolenia zintegrowanego,
 - b) pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- 3) z zakresu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.³⁾):
 - a) działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wymagającą uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności,
 - b) działalność w zakresie zbierania odpadów oraz działalność w zakresie transportu odpadów wymagające uzyskania zezwolenia,
 - c) działalność zwolnioną z obowiązku uzyskania odrębnego zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, zbierania lub transportu odpadów na podstawie art. 31 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach,
 - d) działalność wymagającą zgłoszenia do rejestru na podstawie art. 33 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 4) z zakresu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217):

- a) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
 - b) pobór oraz odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych,
 - c) retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych – wymagające uzyskania pozwolenia wodnoprawnego;
- 5) z zakresu ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811, z późn. zm.⁴⁾) – zamknięte użycie organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz zamierzone uwolnienie organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska, w tym wprowadzanie produktów GMO do obrotu;
- 6) z zakresu rozporządzenia Rady 259/93 z dnia 1 lutego 1993 r. w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do Wspólnoty Europejskiej oraz poza jej obszar (Dz.Urz. UE L 30 z 06.02.1993, L 22 z 24.01.1997 i L 349 z 31.12.2001) – międzynarodowy obrót odpadami.

4. Do działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku zalicza się również:

- 1) produkcję, wykorzystanie, przechowywanie, przetwarzanie, składowanie, uwalnianie do środowiska oraz transport:
 - a) substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.⁵⁾),
 - b) środków ochrony roślin w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 94, z późn. zm.⁶⁾),
 - c) produktów biobójczych w rozumieniu ustawy z dnia 13 września 2002 r. o produktach biobójczych (Dz. U. Nr 175, poz. 1433, z późn. zm.⁷⁾);

- 2) transport drogowy, kolejną, śródlądowymi drogami wodnymi, transport morski lub powietrzny:
 - a) towarów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.⁸⁾),
 - b) towarów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 31 marca 2004 r. o przewozie kolejną towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 97, poz. 962 oraz z 2005 r. Nr 141, poz. 1184),
 - c) materiałów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2006 r. Nr 99, poz. 693),
 - d) materiałów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 875).

Art. 3. 1. Przepisów ustawy nie stosuje się:

- 1) do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, które zaistniały przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynikały z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r.;
- 2) jeżeli od emisji lub zdarzenia, które spowodowały szkodę w środowisku lub bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku, upłynęło więcej niż 30 lat;
- 3) jeżeli szkoda w środowisku lub bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku zostały spowodowane przez:
 - a) konflikt zbrojny, działania wojenne, wojnę domową lub powstanie zbrojne,
 - b) katastrofę naturalną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558 i Nr 74, poz. 676 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360 i Nr 191, poz. 1410),

- c) działalność, której głównym celem jest obrona narodowa, bezpieczeństwo międzynarodowe lub której celem jest ochrona przed klęską żywiołową.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do szkody w środowisku lub bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku wynikających ze zdarzenia, za które odpowiedzialność wynika z:

- 1) Protokołu sporządzonego w Londynie dnia 27 listopada 1992 r. w sprawie zmiany Międzynarodowej konwencji o odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami, sporządzonej w Brukseli dnia 29 listopada 1969 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 136, poz. 1526);
- 2) Protokołu sporządzonego w Londynie dnia 27 listopada 1992 r. w sprawie zmiany Międzynarodowej konwencji o utworzeniu Międzynarodowego Funduszu Odszkodowań za Szkody Spowodowane Zanieczyszczeniem Olejami, sporządzonej w Brukseli dnia 18 grudnia 1971 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 136, poz. 1530 i 1531).

Art. 4. Przepisów ustawy nie stosuje się do szkód jądrowych w zakresie uregulowanym w ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1689, z późn. zm.⁹⁾).

Art. 5. Przepisy ustawy nie wyłączają uprawnień podmiotu korzystającego ze środowiska do ograniczenia własnej odpowiedzialności zgodnie z art. 97-102 ustawy z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. Nr 138, poz. 1545, z późn. zm.¹⁰⁾).

Art. 6. Przepisów ustawy nie stosuje się w zakresie:

- 1) obowiązku posiadania decyzji, o której mowa w art. 14 ust. 3,
- 2) wydawania decyzji, o której mowa w art. 18 ust. 2

– w przypadku prowadzenia działań ratowniczych.

Art. 7. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku – rozumie się przez to uzasadnione prawdopodobieństwo wystąpienia szkody w środowisku w bliskiej przyszłości;
- 2) chronionych siedliskach przyrodniczych – rozumie się przez to:
 - a) siedliska przyrodnicze objęte jedną z form ochrony przyrody w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 oraz z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087) lub podlegające ochronie na podstawie art. 33 ust. 2 tej ustawy,
 - b) siedliska przyrodnicze należące do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - c) siedliska oraz miejsca rozrodu gatunków chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody,
 - d) miejsca lęgu, pierzenia i zimowania ptaków wędrownych oraz miejsca ich zatrzymywania się wzdłuż tras wędrówek;
- 3) działaniach naprawczych – rozumie się przez to wszelkie działania, w tym działania ograniczające lub tymczasowe, podejmowane w celu naprawy lub zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które uległy szkodzie, w szczególności oczyszczanie gleby i wody, przywrócenie naturalnego ukształtowania terenu, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, reintrodukcja zniszczonych gatunków, prowadzące do usunięcia zagrożenia zdrowia ludzi oraz przywrócenia równowagi przyrodniczej i walorów krajobrazowych na danym terenie;

- 4) działaniach zapobiegawczych – rozumie się przez to wszelkie działania podjęte w związku ze zdarzeniem, działaniem lub zaniechaniem powodującym bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku, podejmowane w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia szkody, w szczególności wyeliminowanie lub ograniczenie emisji;
- 5) emisji – rozumie się przez to wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:
 - a) substancje,
 - b) energie, takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne,
 - c) preparaty, przez co rozumie się mieszaniny lub roztwory składające się co najmniej z dwóch substancji,
 - d) organizmy lub mikroorganizmy;
- 6) funkcjach elementów przyrodniczych – rozumie się przez to przydatność gatunków chronionych, chronionych siedlisk przyrodniczych, wody lub powierzchni ziemi dla innych elementów przyrodniczych bądź ludzi;
- 7) gatunkach chronionych – rozumie się przez to:
 - a) gatunki chronione w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - b) gatunki ptaków wędrownych;
- 8) naprawie elementów przyrodniczych – rozumie się przez to:
 - a) w odniesieniu do gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych – przywrócenie środowiska, elementów przyrodniczych lub ich funkcji do stanu początkowego oraz usunięcie zagrożenia zdrowia ludzi,
 - b) w odniesieniu do wód – przywrócenie środowiska, elementów przyrodniczych lub ich funkcji do stanu początkowego oraz

usunięcie zagrożenia zdrowia ludzi,

- c) w odniesieniu do powierzchni ziemi – usunięcie zagrożenia zdrowia ludzi, w tym przywrócenie do stanu wymaganego standardami jakości gleby i ziemi, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;

naprawa elementów przyrodniczych obejmuje również naturalną regenerację;

- 9) podmiocie korzystającym ze środowiska – rozumie się przez to podmiot korzystający ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, prowadzący działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku lub jakąkolwiek inną działalność, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, powodującą bezpośrednie zagrożenie szkodą lub szkodę w środowisku;
- 10) stanie początkowym – rozumie się przez to stan i funkcje środowiska oraz poszczególnych elementów przyrodniczych przed wystąpieniem szkody w środowisku, oszacowane na podstawie dostępnych informacji; w przypadku szkody w powierzchni ziemi rozumie się przez to stan zgodny ze standardami jakości gleby i ziemi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- 11) szkodzie w środowisku – rozumie się przez to negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:
 - a) w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach

przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia

2001 r. – Prawo ochrony środowiska,

- b) w wodach, mającą znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód,
- c) w powierzchni ziemi, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie zdrowia ludzi;

- 12) władającym powierzchnią ziemi – rozumie się przez to podmiot, o którym mowa w art. 3 pkt 44 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Art. 8. 1. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku jest wojewoda.

2. Jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku wystąpiły na obszarze dwóch lub więcej województw, właściwy jest wojewoda, który pierwszy powziął informację o ich wystąpieniu.

3. Wojewoda, o którym mowa w ust. 2, podejmuje działania w porozumieniu z wojewodą, na obszarze działania którego wystąpiło bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku.

Art. 9. W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub wystąpienia szkody w środowisku, spowodowanego przez działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku, o której mowa w art. 2 ust. 3 pkt 5, organem ochrony środowiska właściwym w sprawach odpowiedzialności za

zapobieganie i naprawę szkód w środowisku jest minister właściwy do spraw środowiska.

Rozdział 2

Działania zapobiegawcze i naprawcze

Art. 10. 1. W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do niezwłocznego podjęcia działań zapobiegawczych.

2. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do:

- 1) podjęcia działań w celu ograniczenia szkody w środowisku, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym skutkom dla zdrowia ludzi bądź dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych, w tym natychmiastowego skontrolowania, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia w inny sposób zanieczyszczeń lub innych szkodliwych czynników;
- 2) podjęcia działań naprawczych.

Art. 11. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, kryteria oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku, kierując się potrzebą zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony środowiska, a także mając na względzie obowiązujące w tym zakresie przepisy Unii Europejskiej.

Art. 12. 1. Jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku nie zostało zażegnane, mimo przeprowadzenia działań zapobiegawczych, lub wystąpiła szkoda w środowisku, podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany niezwłocznie zgłosić ten fakt organowi ochrony środowiska i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę podmiotu korzystającego ze środowiska, jego adres zamieszkania albo siedzibę;
- 2) określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) – w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej;
- 3) rodzaj, opis, miejsce i datę wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku;
- 4) opis działań zapobiegawczych i naprawczych podjętych do chwili zgłoszenia.

3. Podmiot korzystający ze środowiska, na każde żądanie organu ochrony środowiska, jest obowiązany niezwłocznie udzielić informacji o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku, także, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że takie zagrożenie lub szkoda wystąpiły.

Art. 13. 1. Jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez więcej niż jeden podmiot korzystający ze środowiska, odpowiedzialność tych podmiotów za podejmowanie działań zapobiegawczych i naprawczych jest solidarna.

2. Jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostało spowodowane za zgodą lub wiedzą władającego powierzchnią ziemi, jest on obowiązany do podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych solidarnie z podmiotem korzystającym ze środowiska, który je spowodował.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, w przypadku gdy władający powierzchnią ziemi niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku dokonał zgłoszenia na podstawie art. 25.

4. Do odpowiedzialności solidarnej stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Art. 14. 1. Podmiot korzystający ze środowiska uzgadnia warunki przeprowadzenia działań naprawczych z organem ochrony środowiska.

2. Wniosek o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych powinien zawierać informacje na temat:

- 1) obszaru wymagającego podjęcia działań naprawczych;
- 2) funkcji pełnionych przez obszar wymagający działań naprawczych;
- 3) początkowego i aktualnego stanu środowiska na danym terenie;
- 4) planowanego zakresu i sposobu przeprowadzenia działań naprawczych oraz planowanego terminu ich rozpoczęcia i zakończenia.

3. Uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych następuje w drodze decyzji określającej:

- 1) stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;
- 2) zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych;
- 3) termin rozpoczęcia i zakończenia działań naprawczych.

4. W decyzji, o której mowa w ust. 3, w przypadku wystąpienia więcej niż jednej szkody w środowisku, w taki sposób, że nie można zapewnić jednoczesnego podjęcia działań naprawczych, organ ochrony środowiska może określić, w odniesieniu do których szkód należy podjąć działania naprawcze w pierwszej kolejności.

5. Ustalając kolejność podejmowania działań naprawczych, organ ochrony środowiska kieruje się charakterem, zasięgiem, rozmiarem poszczególnych szkód w środowisku, a także zagrożeniem zdrowia ludzi oraz możliwością naturalnej naprawy elementów przyrodniczych na obszarze, na którym szkoda w środowisku wystąpiła.

6. Organ ochrony środowiska wydaje decyzję, o której mowa w ust. 3, po zasięgnięciu opinii:

- 1) dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej – w odniesieniu do zagrożenia szkodą w wodach i szkody w wodach;
- 2) dyrektora urzędu morskiego – w odniesieniu do zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku na obszarach morskich;
- 3) dyrektora okręgowego urzędu górniczego – w odniesieniu do zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku spowodowanych ruchem zakładu górniczego;
- 4) dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych – w odniesieniu do zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku na obszarach, na których występują lasy, stanowiące własność Skarbu Państwa;
- 5) dyrektora parku narodowego – w odniesieniu do zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku na obszarze parku narodowego;
- 6) organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej – w odniesieniu do zagrożenia szkodą w środowisku i szkody w środowisku w strefach ochronnych i ujęciach wody przeznaczonej do spożycia, a także wody w kąpieliskach.

Art. 15. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje działań naprawczych,
 - 2) warunki i sposób prowadzenia działań naprawczych
- mając na względzie obowiązujące w tym zakresie przepisy Unii Europejskiej oraz uwzględniając wpływ podejmowanych działań na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, potrzebę minimalizacji kosztów tych działań, możliwość osiągnięcia celów naprawy i przeciwdziałania przyszłym szkodom lub pogłębianiu szkód istniejących oraz wpływ

działań naprawczych na stan elementów przyrodniczych lub ich funkcje.

Art. 16. 1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie podejmie działań, o których mowa w art. 10, organ ochrony środowiska, w drodze decyzji, nakłada na niego obowiązek przeprowadzenia tych działań.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska może określić:

- 1) zakres i sposób przeprowadzenia działań zapobiegawczych, w tym czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko;
- 2) stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko, zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych;
- 3) termin wykonania obowiązku.

3. Przy wydawaniu decyzji, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 14 ust. 6.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 362 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Art. 17. Organ ochrony środowiska podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze, jeżeli:

- 1) podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna, lub
- 2) z uwagi na zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku jest konieczne

natychmiastowe ich dokonanie.

Art. 18. 1. Jeżeli organ ochrony środowiska podejmuje działania, o których mowa w art. 17, władający powierzchnią ziemi jest obowiązany umożliwić prowadzenie działań zapobiegawczych i naprawczych z zachowaniem warunków określonych w decyzji, o której mowa w ust. 2, a także prowadzenie badań związanych z oceną szkody w środowisku.

2. Organ ochrony środowiska, w celu prowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, określa, w drodze decyzji, zakres udostępnienia powierzchni ziemi przez władającego powierzchnią ziemi oraz zakres, sposób oraz termin rozpoczęcia i zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych. Decyzji można nadać rygor natychmiastowej wykonalności.

3. Postępowanie w sprawie wydania decyzji, o której mowa w ust. 2, wszczyna się z urzędu.

4. Jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku wystąpiły na terenie, do którego podmiot korzystający ze środowiska nie posiada tytułu prawnego, władający powierzchnią ziemi jest obowiązany umożliwić prowadzenie działań zapobiegawczych i naprawczych z zachowaniem warunków określonych odpowiednio w decyzji, o której mowa w art. 14 ust. 3, lub w decyzji, o której mowa w art. 16 ust. 1, a także prowadzenie badań związanych z oceną szkody w środowisku.

Art. 19. 1. Władającemu powierzchnią ziemi za szkody, jakie poniósł w wyniku działań, o których mowa w art. 17 pkt 1, przysługuje odszkodowanie od organu ochrony środowiska. W przypadku działań, o których mowa w art. 17 pkt 2 i w art. 18 ust. 4, odszkodowanie przysługuje od podmiotu korzystającego ze środowiska.

2. Na żądanie władającego powierzchnią ziemi organ ochrony środowiska ustala wysokość odszkodowania w drodze decyzji; decyzja jest ostateczna.

3. Przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 2, organ ochrony środowiska może zasięgnąć opinii rzeczoznawcy majątkowego.

4. Strona niezadowolona z przyznanego odszkodowania może wnieść powództwo do sądu powszechnego. Droga sądowa przysługuje także w przypadku niewydania decyzji przez właściwy organ w terminie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia żądania, o którym mowa w ust. 2.

5. Wystąpienie na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania decyzji, o której mowa w ust. 2.

Art. 20. Podmiot korzystający ze środowiska, obowiązany do przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, informuje organ ochrony środowiska o ich zakończeniu.

Art. 21. 1. Na obszarze, na którym występuje bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na podmiot korzystający ze środowiska prowadzący działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku, która jest przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie, ziemi lub wodzie lub monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany przechowywać wyniki pomiarów oraz dane z monitoringu przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą te wyniki i dane, oraz przedkładać je organowi ochrony środowiska na jego żądanie.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska określa:

- 1) zakres pomiarów;
- 2) metodykę prowadzenia pomiarów;
- 3) termin i formę przedkładania wyników pomiarów organowi ochrony środowiska;
- 4) w przypadku gdy bezpośrednio zagrożenie szkodą lub szkoda w środowisku została spowodowana przez działalność więcej niż jednego podmiotu korzystającego ze środowiska – podział obowiązków między tymi podmiotami.

4. Podmiot korzystający ze środowiska zapewnia wykonanie pomiarów, o których mowa w ust. 1, przez laboratorium akredytowane w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217), w zakresie badań, do których jest obowiązany.

5. Podmiot korzystający ze środowiska, posiadający certyfikat systemu zarządzania jakością, może wykonywać pomiary, o których mowa w ust. 1, we własnym laboratorium, pod warunkiem że laboratorium to jest również objęte systemem zarządzania jakością.

6. Postępowanie w przedmiocie wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, wszczyna się z urzędu.

7. W przypadku, o którym mowa w art. 17, jeżeli organ ochrony środowiska stwierdzi taką potrzebę, pomiary lub monitoring, o których mowa w ust. 1, wykonuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Rozdział 3

Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych

Art. 22. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oznaczają uzasadnione koszty związane z koniecznością zapewnienia właściwego i efektywnego prowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, w tym:

- 1) gromadzenia danych i oceny bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku;
- 2) opracowania i oceny projektów działań zapobiegawczych lub naprawczych, w tym projektów alternatywnych;
- 3) wykonania działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 4) postępowania administracyjnego;
- 5) postępowania sądowego;
- 6) egzekucji;
- 7) nadzoru i monitoringu;
- 8) odszkodowań, o których mowa w art. 19 ust. 1.

Art. 23. 1. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska.

2. Podmiot korzystający ze środowiska nie ponosi kosztów działań zapobiegawczych i naprawczych, jeżeli wykaże, że bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku:

- 1) zostały spowodowane przez inny wskazany podmiot oraz wystąpiły mimo zastosowania przez podmiot korzystający ze środowiska właściwych środków bezpieczeństwa lub
- 2) powstały na skutek podporządkowania się nakazowi wydanemu przez organ administracji publicznej, chyba że nakaz ten wynikał z emisji lub zdarzenia spowodowanego własną działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska.

3. Podmiot korzystający ze środowiska, który podjął działania zapobiegawcze lub naprawcze w odniesieniu do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, może wystąpić z roszczeniem o zwrot nakładów poczynionych na ten cel:

- 1) do sprawcy szkody w środowisku – w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1;
 - 2) do organu administracji publicznej – w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.
4. Do roszczeń o zwrot nakładów, o których mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego.

Art. 24. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 17, organ ochrony środowiska żąda od podmiotu korzystającego ze środowiska zwrotu poniesionych przez siebie kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych.

2. Organ ochrony środowiska może odstąpić od żądania zwrotu całości lub części kosztów poniesionych na przeprowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych, jeżeli:

- 1) podmiot korzystający ze środowiska nie został zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna, lub
- 2) koszt przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego jest wyższy niż kwota możliwa do odzyskania.

3. Roszczenia względem podmiotu korzystającego ze środowiska o zwrot kosztów z tytułu przeprowadzonych przez organ ochrony środowiska działań zapobiegawczych lub naprawczych przedawniają się z upływem 5 lat od dnia zakończenia tych działań lub ustalenia sprawcy.

4. Obowiązek poniesienia kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych, ich wysokość oraz sposób uiszczenia określa, w drodze decyzji, organ ochrony środowiska.

5. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.¹¹⁾), z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują organowi ochrony środowiska.

Rozdział 4

Zgłaszanie bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w środowisku oraz zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych

Art. 25. 1. Każdy może zgłosić do organu ochrony środowiska wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

2. Jeżeli zagrożenie szkodą lub szkoda w środowisku dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, może dokonać również organ administracji publicznej albo organizacja ekologiczna.

3. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, powinno zawierać:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę podmiotu zgłaszającego bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jego adres zamieszkania albo siedzibę;
- 2) rodzaj, opis, miejsce i datę wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku.

4. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, powinno w miarę możliwości zawierać dokumentację potwierdzającą wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku lub wskazanie odpowiedzialnego podmiotu korzystającego ze środowiska.

5. Organ ochrony środowiska, uznając za uzasadnione zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, postanawia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 16 ust. 1, albo w przypadkach, o których mowa w art. 17, podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze; art. 18 stosuje się odpowiednio.

6. Podmioty, o których mowa w ust. 2, które dokonały zgłoszenia, mają prawo uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony.

7. Organ ochrony środowiska odmawia wszczęcia postępowania w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.

Art. 26. 1. Organ ochrony środowiska po otrzymaniu zgłoszenia, o którym mowa w art. 12 ust. 1 lub art. 25 ust. 1 i 2, przekazuje niezwłocznie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska kopię tego zgłoszenia.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli organ ochrony środowiska wydał postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, o którym mowa w art. 25 ust. 7.

Art. 27. 1. Po otrzymaniu od podmiotu korzystającego ze środowiska informacji o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych, o której mowa w art. 20, albo po zakończeniu prowadzonych przez organ ochrony środowiska działań zapobiegawczych lub naprawczych, organ ochrony środowiska przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska zgłoszenie o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych.

2. Zgłoszenie o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych powinno zawierać:

- 1) rodzaj, opis, miejsce i datę wystąpienia lub wykrycia bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku;
- 2) imię i nazwisko albo nazwę, adres zamieszkania albo siedzibę, określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), podmiotu korzystającego ze środowiska, którego działalność była przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, jeżeli został on zidentyfikowany;
- 3) datę wszczęcia postępowania w danej sprawie;
- 4) kopie wydanych w danej sprawie decyzji, w tym w szczególności decyzji wydanych na podstawie art. 14 ust. 3, decyzji wydanych na podstawie art. 16 ust. 1 lub decyzji wydanych na podstawie art. 18 ust. 2;
- 5) informacje na temat odwołań od decyzji, o których mowa w pkt 4, w tym wskazanie podmiotu odwołującego się od

decyzji, informacje na temat organu, do którego wniesiono odwołanie, przyczyn odwołania, treści i daty rozstrzygnięcia;

- 6) datę zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 7) opis wykonanych działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz osiągniętego efektu ekologicznego;
- 8) wskazanie źródła finansowania kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 9) informację o bezpośrednim pokryciu kosztów przez stronę odpowiedzialną;
- 10) informację o pełnym lub częściowym odzyskaniu kosztów od strony odpowiedzialnej w wyniku postępowania egzekucyjnego;
- 11) informację o pełnym lub częściowym odzyskaniu kosztów ze środków zabezpieczenia finansowego podmiotu korzystającego ze środowiska;
- 12) informację o przyczynie nieodzyskania całości lub części kosztów.

3. W przypadku gdy w chwili zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych trwa jeszcze postępowanie egzekucyjne w celu odzyskania kosztów od strony odpowiedzialnej, informacja o wynikach tego postępowania powinna zostać przekazana do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska po jego zakończeniu.

Rozdział 5

Postępowanie w przypadku bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku o charakterze transgranicznym

Art. 28. Po uzyskaniu informacji o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, która została spowodowana przez

podmiot korzystający ze środowiska działający na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, organ ochrony środowiska może, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw środowiska, wystąpić do tego państwa członkowskiego z wnioskiem o:

- 1) podjęcie działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 2) zwrot poniesionych kosztów przeprowadzonych działań zapobiegawczych lub naprawczych.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 29. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 10, nie podejmuje działań zapobiegawczych lub naprawczych,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto, będąc obowiązany na podstawie art. 12, nie zgłasza do organu ochrony środowiska i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

Art. 30. 1. Kto, będąc obowiązany do uzgodnienia z organem ochrony środowiska warunków przeprowadzenia działań naprawczych na podstawie art. 14 ust. 1, nie spełnia tego obowiązku albo prowadzi te działania wbrew uzgodnionym warunkom,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto uniemożliwia prowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych zgodnie z obowiązkami określonymi w art. 18 ust. 1 i 4.

Art. 31. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. 29 i 30, następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 32. W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.¹²⁾) po rozdziale 4 dodaje się rozdział 4a w brzmieniu:

„Rozdział 4a

Wykonywanie zadań w zakresie szkód w środowisku

- Art. 28a. 1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi elektroniczny rejestr szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...), które wystąpiły na terenie kraju.
2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres informacji, które powinny być zawarte w rejestrze, o którym mowa w ust. 1, sposób prowadzenia rejestru oraz sposób udostępniania danych zawartych w rejestrze, biorąc pod uwagę zakres informacji wymagany do sporządzenia raportów dla Komisji Europejskiej dotyczących doświadczeń nabytych podczas stosowania przepisów w zakresie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku oraz potrzebę zapewnienia dostępu do informacji o środowisku.

Art. 28b. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przygotowuje i przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska, w terminie do końca lutego każdego roku, zbiorczą informację na temat zawartości rejestru, o którym mowa w art. 28a ust. 1, za rok poprzedni.

Art. 28c. W przypadku stwierdzenia, że zgłoszone przez organ ochrony środowiska bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku może mieć skutki na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Główny Inspektor Ochrony Środowiska niezwłocznie zawiadamia państwo, na terytorium którego skutki te mogą wystąpić.

Art. 28d. Główny Inspektor Ochrony Środowiska po uzyskaniu informacji o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku, która została spowodowana przez podmiot korzystający ze środowiska działający na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a której skutki mogą oddziaływać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, niezwłocznie zawiadamia o tym organ ochrony środowiska.

Art. 28e. Przepisów art. 28c i 28d nie stosuje się do poważnych awarii przemysłowych w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.”.

Art. 33. W ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 i Nr 49, poz. 464, z 2005 r. Nr 175, poz. 1462 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 63):

1) w art. 3:

a) w ust. 1 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.”,

b) w ust. 2 dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.”;

2) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. 1. Przepisów art. 20 i 22 nie stosuje się do rekultywacji gruntów, które zostały zanieczyszczone substancjami, preparatami, organizmami lub mikroorganizmami.

2. Do rekultywacji gruntów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku.”.

Art. 34. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.¹³⁾) po art. 2 dodaje się art. 2a w brzmieniu:

„Art. 2a. Do szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...), spowodowanych gospodarowaniem odpadami stosuje się przepisy tej ustawy.”.

Art. 35. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, Nr 169, poz. 1199 i Nr 170, poz. 1217) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 2:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) obowiązku posiadania pozwolenia,”;

b) pkt 1a otrzymuje brzmienie:

„1a) wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu,”;

2) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. Do bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkody w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...) stosuje się przepisy tej ustawy.”;

3) w art. 19 w ust. 2:

a) uchyla się pkt 11,

b) pkt 28 otrzymuje brzmienie:

„28) z zakresu ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.⁵⁾) – rejestry poważnych awarii oraz rejestry szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku;”;

c) dodaje się pkt 33 w brzmieniu:

„33) z zakresu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...):

a) wnioski o wydanie decyzji oraz decyzje, o których mowa w art. 14 ust. 3, w art. 16 ust. 1 oraz w art. 18 ust. 2 tej ustawy,

b) postanowienia, o których mowa w art. 25 ust. 7 tej ustawy.”;

4) uchyla się art. 102;

5) w art. 103 uchyla się ust. 1 i 2;

6) uchyla się art. 106-108;

7) uchyla się art. 110;

8) uchyla się art. 111;

9) w art. 178 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów, wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 175 ust. 1-3 lub określone w trybie art. 56 ust. 4 pkt 1 lub art. 95 ust. 1, jeżeli przeprowadzone kontrole poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu, dowodzą przekraczania standardów jakości środowiska; do wyników przeprowadzonych pomiarów stosuje się przepis art. 147 ust. 6.”;

10) w art. 187:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli przemawia za tym szczególnie ważny interes społeczny związany z ochroną środowiska, a w szczególności z zagrożeniem pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach, w pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1-4, może być ustanowione zabezpieczenie roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku oraz szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku.

2. Zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, może mieć formę depozytu, gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej lub polisy ubezpieczeniowej.”;

b) dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji, w których zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zostać ustanowione, uwzględniając rodzaj i skalę działalności

prowadzonej w tych instalacjach oraz związane z tym prawdopodobieństwo wystąpienia i rozmiary potencjalnych szkód w środowisku oraz kierując się potrzebą zapewnienia pokrycia kosztów działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku.

6. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, metody określania wysokości zabezpieczenia roszczeń, w zależności od rodzaju prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska działalności, wielkości produkcji i parametrów technicznych instalacji, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo wystąpienia i rozmiary potencjalnych szkód w środowisku oraz kierując się potrzebą zapewnienia pokrycia kosztów działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku.”;

11) uchyla się art. 335;

12) art. 336 otrzymuje brzmienie:

„Art. 336. Kto używa do prac ziemnych glebę lub ziemię, która przekracza standardy jakości określone na podstawie art. 105, podlega karze grzywny.”;

13) uchyla się art. 337;

14) w art. 378 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach, o których mowa w art. 48 ust. 2 pkt 1, art. 51 ust. 3 pkt 1, art. 115a ust. 1, art. 149, art. 150, art. 152 ust. 1, art. 154 ust. 1, art. 178, art. 183, art. 237 i art. 362 ust. 1 i 3, jest starosta.”.

Art. 36. W ustawie z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811, z późn. zm.¹⁴⁾) w art. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Do zapobiegania i naprawy szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...), spowodowanych przeprowadzaniem działania zamkniętego użycia GMO, działań polegających na zamierzonym uwolnieniu GMO do środowiska, w tym wprowadzeniu produktów GMO do obrotu, stosuje się przepisy tej ustawy.”.

Art. 37. W ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 92 w ust. 3 dodaje się pkt 16 w brzmieniu:

„16) opiniowanie, w odniesieniu do bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w wodach, decyzji, o których mowa w art. 14 ust. 3 oraz art. 16 ust. 1 ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

2) w art. 185 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Do zapobiegania i naprawy szkód w wodach w rozumieniu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...) stosuje się przepisy tej ustawy.”.

Art. 38. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 oraz z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. Do zapobiegania i naprawy szkód w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych w rozumieniu ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz. U. Nr ..., poz. ...) stosuje się przepisy tej ustawy.”;

2) w art. 5 pkt 24 i 25 otrzymują brzmienie:

„24) właściwy stan ochrony gatunku – suma oddziaływań na gatunek, mogąca w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju, państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało;

25) właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego – suma oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogąca w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju, państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania

się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony;”.

Rozdział 8

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 39. Do szkód w środowisku dotyczących powierzchni ziemi wyrządzonych przed dniem 30 kwietnia 2007 r. stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 35, w brzmieniu dotychczasowym, z tym że organem właściwym jest wojewoda.

Art. 40. Starostowie niezwłocznie po wejściu w życie ustawy prześlą właściwym wojewodom:

- 1) akta spraw dotyczących rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi wraz z pełną posiadaną dokumentacją;
- 2) rejestry, o których mowa w art. 110 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Art. 41. Elektroniczny rejestr szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku, obejmujący wszystkie zgłoszone po dniu 30 kwietnia 2007 r. przypadki wystąpienia szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku, uruchamia się do dnia 30 kwietnia 2008 r.

Art. 42. Zbiorczą informację na temat zawartości elektronicznego rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku za rok 2007 przekazuje się do dnia 31 grudnia 2008 r.

Art. 43. Ustawa wchodzi w życie z dniem 30 kwietnia 2007 r.

-
- 1) Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357).
 - 2) Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, ustawę z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych, ustawę z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne oraz ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
 - 3) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 113, poz. 984 i Nr 199, poz. 1671, z 2003 r. Nr 7, poz. 78, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1208 i Nr 191, poz. 1956, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 90, poz. 758, Nr 130, poz. 1087, Nr 175, poz. 1458 i 1462 i Nr 180, poz. 1495 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360.
 - 4) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 41, poz. 365, z 2003 r. Nr 130, poz. 1187, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360 i Nr 171, poz. 1225.
 - 5) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, Nr 123, poz. 1350 i Nr 125, poz. 1367, z 2002 r. Nr 135, poz. 1145 i Nr 142, poz. 1187, z 2003 r. Nr 189, poz. 1852, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 121, poz. 1263, z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 oraz z 2006 r. Nr 171, poz. 1225.
 - 6) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 173, poz. 1808 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 oraz z 2006 r. Nr 92, poz. 639, Nr 170, poz. 1217 i Nr 171, poz. 1225.
 - 7) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 189, poz. 1852, z 2004 r. Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 180, poz. 1491 oraz z 2006 r. Nr 133, poz. 935.
 - 8) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 97, poz. 962 i Nr 173, poz. 1808 oraz z 2005 r. Nr 90, poz. 757 i Nr 141, poz. 1184.
 - 9) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 70, poz. 632 i Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 oraz z 2006 r. Nr 52, poz. 378, Nr 104, poz. 708, Nr 133, poz. 935 i Nr 170, poz. 1217.
 - 10) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 41, poz. 365, z 2003 r. Nr 229, poz. 2277, z 2004 r. Nr 93, poz. 895 i Nr 173, poz. 1808 oraz z 2005 r. Nr 155, poz. 1298.
 - 11) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199 oraz z 2006 r. Nr 66, poz. 470.
 - 12) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 170, poz. 1652, Nr 190, poz. 1865 i Nr 217, poz. 2124, z 2004 r. Nr 121, poz. 1263, Nr 191, poz. 1956, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2784, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 113, poz. 954, Nr 163, poz. 1362 i Nr 180, poz. 1495 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360, Nr 169, poz. 1200 i Nr 170, poz. 1217.
 - 13) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 113, poz. 984 i Nr 199, poz. 1671, z 2003 r. Nr 7, poz. 78, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1208 i Nr 191, poz. 1956, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 90, poz. 758, Nr 130, poz. 1087, Nr 175, poz. 1458 i 1462 i Nr 180, poz. 1495 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360.
 - 14) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 41, poz. 365, z 2003 r. Nr 130, poz. 1187, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360, Nr 171, poz. 1225 i Nr 175, poz. 1462.

12/47EP

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku, zwany dalej „projektem ustawy o szkodach”, obejmuje transpozycję dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004), zwanej dalej „dyrektywą 2004/35/WE”.

Ponadto projekt doprecyzowuje niektóre przepisy innych ustaw, w celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych pojawiających się przy ich stosowaniu po wprowadzeniu nowych regulacji dotyczących zapobiegania i naprawy szkód w środowisku. Zmienia się następujące ustawy:

- ustawę z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą POŚ”,
- ustawę z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.),
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.).

Podstawowym celem transpozycji dyrektywy 2004/35/WE jest zapewnienie rzeczywistego wdrożenia zasady „zanieczyszczający płaci”, a także zlikwidowanie barier w konkurencyjności podmiotów gospodarczych, gospodarujących w różnych krajach Wspólnoty, których działalność może stać się źródłem bezpośredniego

zagrożenia wystąpieniem szkody lub szkody w środowisku. Przepisy dyrektywy 2004/35/WE powinny zostać wprowadzone do legislacji krajowej Państw Członkowskich UE nie później niż do dnia 30 kwietnia 2007 r.

Zasada „zanieczyszczający płaci” jest jedną z podstawowych zasad polskiej polityki ekologicznej. Została wprowadzona do praktyki zarządzania ochroną środowiska w Polsce już w latach osiemdziesiątych, kiedy wprowadzono system opłat za korzystanie ze środowiska, a zwerbalizowano ją w 1991 r., wskazując, że jest ona jedną z dziewięciu zasad przyjętych wówczas przez Parlament Polityki Ekologicznej Państwa. Rozwinięciem i praktycznym uwzględnieniem tej zasady są przepisy ustawy POŚ, w której wskazuje się, że sprawca szkody w środowisku powinien ponieść koszty naprawy tych szkód, a sprawca zagrożenia powstaniem takiej szkody jest obowiązany, na własny koszt, podjąć działania prewencyjne. Tym niemniej istnieją istotne różnice między przepisami obowiązującymi w Polsce a przepisami UE. Stąd jest konieczne dokonanie odpowiednich zmian w prawie krajowym.

Proponuje się wprowadzenie do krajowego porządku prawnego nowych rozwiązań prawnych, w celu zapewnienia transpozycji dyrektywy 2004/35/WE, to jest:

- 1) wprowadzenie nowych definicji, w tym definicji bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku, działań naprawczych, działań zapobiegawczych, emisji (zmienionej w stosunku do definicji z ustawy POŚ), funkcji elementów przyrodniczych, naprawy elementów przyrodniczych, szkody w środowisku, stanu początkowego;
- 2) wskazanie rodzajów działalności powodujących ryzyko wystąpienia szkody w środowisku (zgodnie z załącznikiem III do dyrektywy);
- 3) wskazanie organu administracji kompetentnego w sprawach zapobiegania i naprawy szkód w środowisku; w projekcie ustawy proponuje się, aby organem tym był wojewoda lub w przypadku bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku spowodowanej przez organizmy genetycznie zmodyfikowane – minister właściwy do spraw środowiska;
- 4) wskazanie obowiązku podejmowania przez podmiot korzystający ze środowiska działań zapobiegawczych w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia

wystąpieniem szkody lub działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku oraz obowiązku informowania organu ochrony środowiska o istniejącym zagrożeniu;

- 5) wskazanie obowiązku podmiotu korzystającego ze środowiska do udzielenia organowi ochrony środowiska wszelkich dostępnych informacji na temat spowodowanej przez niego szkody w środowisku lub bezpośredniego zagrożenia wystąpieniem szkody;
- 6) określenie sytuacji, w których organ ochrony środowiska podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze samodzielnie i wynikających z tego przepisów dotyczących odzyskania przez organ poniesionych kosztów;
- 7) wprowadzenie obowiązku podmiotu korzystającego ze środowiska do uzgodnienia z organem ochrony środowiska zakresu, sposobu i terminu zakończenia działań naprawczych;
- 8) prowadzenie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku oraz określenie zasad zgłaszania tych zagrożeń lub szkód, a także zakresu informacji, które powinny być zawarte w rejestrze (zgodnie z załącznikiem VI do dyrektywy);
- 9) zapewnienie możliwości zgłoszenia do organu ochrony środowiska przez osoby poszkodowane lub inne zainteresowane strony (np. organizacje ekologiczne) potrzeby podjęcia przez sprawcę zagrożenia lub szkody działań zapobiegawczych lub naprawczych, zgodnie z dyrektywą, a także wprowadzenie procedury rozpatrzenia zgłoszenia i podjęcia działań egzekucyjnych względem sprawcy;
- 10) dodanie upoważnień do wydania rozporządzeń w sprawie:
 - kryteriów oceny, czy w danym przypadku występuje szkoda w środowisku (zgodnie z załącznikiem I do dyrektywy),
 - rodzajów, warunków i sposobu prowadzenia działań naprawczych (zgodnie z załącznikiem II do dyrektywy),
 - rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku,

- rodzajów instalacji, dla których wymagane będzie ustanowienie zabezpieczenia roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku (fakultatywne),
 - metod określania wysokości zabezpieczenia roszczeń (fakultatywne);
- 11) zapewnienie spójności mechanizmów przypisywania odpowiedzialności przez zamieszczenie odpowiednich odesłań z innych ustaw z zakresu ochrony środowiska do przepisów nowej ustawy.

Szczegółowe uzasadnienie poszczególnych przepisów projektu ustawy zamieszczono poniżej.

W rozdziale 1 „Przepisy ogólne” art. 1 wskazuje cel wprowadzenia ustawy, art. 2-6 określają szczegółowo, do jakich przypadków szkód znajdują zastosowanie nowe przepisy o szkodach oraz okoliczności, których skutki nie są uznawane za szkody w środowisku. Katalog wyłączeń został oparty o przepisy dyrektywy 2004/35/WE oraz w przypadku art. 6 – wynika z dotychczasowych wyłączeń stosowanych w ustawie POŚ. Obecnie brak jest w przepisach krajowych tego rodzaju wyjątków i, mimo że prawo krajowe może być ostrzejsze niż dyrektywa 2004/35/WE, to zdecydowano się na ich wprowadzanie ze względu na potrzebę zapewnienia jednolitych warunków funkcjonowania polskich przedsiębiorstw na rynku europejskim, co będzie miało wpływ na konkurencyjność polskiej gospodarki.

Wśród wyłączeń należy zwrócić uwagę na regulację, która stanowi, że odpowiedzialnością za szkody w środowisku będą objęte jedynie te podmioty korzystające ze środowiska, które prowadzą działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku (chyba że szkoda dotyczy chronionych gatunków lub chronionych siedlisk przyrodniczych). Zawarty w art. 2 wykaz działalności stwarzających ryzyko szkody w środowisku stanowi transpozycję załącznika III do dyrektywy 2004/35/WE.

Jeżeli chodzi o wyłączenia szkód objętych konwencjami międzynarodowymi wskazanymi w dyrektywie 2004/35/WE (art. 4 ust. 3 oraz załącznik IV i V), to w projekcie ustawy wskazano jedynie te umowy międzynarodowe, które zostały opublikowane (i powiązane z nimi przepisy krajowe).

W celu zapewnienia zgodności z dyrektywą 2004/35/WE i stworzenia spójnego pojęciowo systemu odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku w art. 7 zawarto definicje: bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku, chronionych siedlisk przyrodniczych, działań naprawczych, działań zapobiegawczych, emisji, funkcji elementów przyrodniczych, gatunków chronionych, naprawy elementów przyrodniczych, siedlisk przyrodniczych, stanu początkowego, szkody w środowisku. Zdefiniowanie odbywa się częściowo przez odesłanie do właściwych przepisów innych ustaw. Należy zwrócić uwagę, że odmienny od obowiązującego w przepisach ustawy POŚ sposób zdefiniowania „emisji” wynika z definicji tego pojęcia w dyrektywie 2004/35/WE. Wprowadzenie definicji zgodnych z art. 2 dyrektywy 2004/35/WE ułatwi określanie, w jakim konkretnie przypadku występuje bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku, kiedy należy podjąć działania zapobiegawcze lub naprawcze i jak określić stan, do którego powinno zostać przywrócone środowisko. Ponadto wprowadzenie nowych przepisów wymaga zdefiniowania podmiotu korzystającego ze środowiska (odpowiednik zdefiniowanego w dyrektywie „operatora”).

W art. 8 – w ust. 1 wskazano organ ochrony środowiska kompetentny w sprawach zapobiegania i naprawy szkód w środowisku – proponuje się, aby organem tym był wojewoda. Ust. 2 określa właściwość organów w przypadku wystąpienia szkody w środowisku na obszarze dwóch lub więcej województw.

Art. 9 ustanawia wyjątek od art. 8. Zgodnie z projektem ustawy do działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku należy zamknięte użycie organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz zamierzone uwolnienie organizmów genetycznie zmodyfikowanych, czyli działalność z zakresu ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811, z późn. zm.). Zgodnie z art. 9 tej ustawy organem administracji rządowej właściwym do spraw GMO jest minister właściwy do spraw środowiska. Do ministra należy m.in. wydawanie zgody na zamknięte użycie organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz na zamierzone uwalnianie GMO do środowiska, w celach innych niż wprowadzanie do obrotu (art. 10), oraz sprawowanie nadzoru i kontroli przestrzegania przepisów ustawy (art. 11). W związku z powyższym w przypadku wystąpienia zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku – związanych z użyciem GMO, zarówno uzgodnienie warunków

przeprowadzenia działań naprawczych, jak i wydawanie decyzji nakładających obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych powinno należeć do kompetencji ministra właściwego do spraw środowiska.

W rozdziale 2 „Działania zapobiegawcze i naprawcze” art. 10 określa działania, które powinien podjąć podmiot korzystający ze środowiska, w przypadku gdy spowoduje bezpośrednie zagrożenie wystąpieniem szkody w środowisku.

W art. 10:

- ust. 1 stanowi transpozycję art. 5 ust. 1 dyrektywy 2004/35/WE,
- ust. 2 stanowi transpozycję art. 6 ust. 1 lit. a i b dyrektywy 2004/35/WE.

Rozporządzenie wydane na podstawie art. 11 będzie zawierało kryteria, które pomogą organowi ochrony środowiska lub podmiotowi korzystającemu ze środowiska ocenić, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku. W odniesieniu do szkód w chronionych gatunkach lub siedliskach przyrodniczych kryteria te będą oparte m.in. o załącznik I do dyrektywy 2004/35/WE.

Przepisy art. 12 zobowiązują do zgłaszania zagrożenia szkodą lub szkody organowi ochrony środowiska przez podmiot korzystający ze środowiska oraz określają zakres tego zgłoszenia. Uzyskana informacja będzie służyła uzupełnianiu rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w środowisku. W art. 12:

- ust. 1 stanowi transpozycję art. 5 ust. 2 oraz art. 6 ust. 1 dyrektywy 2004/35/WE,
- ust. 2 określa zakres zgłoszenia, co stanowi częściową transpozycję załącznika VI do dyrektywy 2004/35/WE,
- ust. 3 stanowi transpozycję art. 5 ust. 3 lit. a oraz art. 6 ust. 2 lit. a dyrektywy 2004/35/WE.

Art. 13 ustanawia zasady współodpowiedzialności, w przypadku gdy do powstania szkody przyczynił się więcej niż jeden podmiot.

Przepisy projektowanego art. 14 zobowiązują do uzgodnienia z właściwym organem ochrony środowiska warunków przeprowadzenia działań naprawczych. Przepis ten stanowi transpozycję art. 6 ust. 2 lit. d i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2004/35/WE. W odniesieniu do szkód w powierzchni ziemi będzie to wymaganie analogiczne do dotychczas obowiązującego uzgodnienia warunków rekultywacji. Natomiast jeżeli

chodzi o szkody w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych lub wodach, nie istniał do tej pory w polskim prawie obowiązek uzgadniania sposobu prowadzenia ich naprawy.

Zgodnie z przepisami dyrektywy 2004/35/WE (art. 7 ust. 3 dyrektywy) przewidziano również przepisy dotyczące kolejności podejmowania działań w przypadku wystąpienia jednocześnie wielu szkód w środowisku (art. 14 ust. 4 i 5), co umożliwi odkładanie w czasie naprawy szkód o mniejszym znaczeniu dla zdrowia ludzi i środowiska, jeżeli kilka szkód wystąpiło na tym samym terenie.

Ponadto w celu zapewnienia właściwego określenia przez organ ochrony środowiska wydający decyzję tych warunków przewidziano, zgodnie z art. 7 ust. 6 dyrektywy 2004/35/WE, zasięganie opinii organów „mających dostateczny interes w podejmowaniu decyzji dotyczących środowiska”.

Dyrektywa 2004/35/WE stawia konkretne wymagania dotyczące rodzajów, warunków i sposobu prowadzenia działań naprawczych w załączniku II, w oparciu o które zostanie wydane stosowne rozporządzenie (upoważnienie do wydania rozporządzenia zawarto w art. 15).

Art. 16 stanowi transpozycję art. 5 ust. 3 lit. b oraz art. 6 ust. 2 lit. b dyrektywy 2004/35/WE i będzie stosowany w sytuacji uchylania się podmiotu korzystającego ze środowiska od podjęcia działań zapobiegawczych lub naprawczych.

Jeżeli chodzi o art. 17, należy wyjaśnić, że mimo, że dyrektywa 2004/35/WE generalnie ma na celu obciążenie obowiązkiem prowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych podmiotów korzystających ze środowiska, które są sprawcami zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, to przewiduje również sytuacje, w których organ ochrony środowiska będzie mógł takie działania podjąć samodzielnie (art. 5 ust. 3 lit. d i ust. 4 oraz art. 6 ust. 2 lit. e i ust. 3 dyrektywy 2004/35/WE). W tej sytuacji zdecydowano się zastosować rozwiązanie analogiczne do obowiązujących obecnie w polskich przepisach dotyczących ochrony powierzchni ziemi, które są zgodne z dyrektywą 2004/35/WE w tym zakresie (art. 102 ust. 4 ustawy POŚ), z tym że organem ochrony środowiska będzie w tym przypadku nie starosta, a wojewoda. Ponadto, opierając się na obowiązujących przepisach polskich, zdecydowano się dodać możliwość podjęcia przez wojewodę działań zapobiegawczych lub naprawczych, w sytuacji gdy istnieje

zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub możliwość nieodwracalnych szkód w środowisku (art. 102 ust. 5 ustawy POŚ).

Przepis art. 18 powinien zapobiec ewentualnym przeszkodom w prowadzeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych w przypadku zagrożeń szkodą lub szkód, które wystąpiły na terenie, którym nie włada sprawca zanieczyszczenia ani organ ochrony środowiska. Przepis ten zastąpi obecnie obowiązujący art. 108 ust. 2 ustawy POŚ.

Art. 19 umożliwi władającemu powierzchnią ziemi uzyskanie odszkodowania, w przypadku gdy na jego terenie były prowadzone działania zapobiegawcze lub naprawcze, które spowodowały szkody (nie chodzi tu o „szkody w środowisku”, a ogólnie o „szkody”).

Przepis art. 20 nie wynika wprost z przepisów dyrektywy 2004/35/WE, pozwoli jednak zapewnić jej efektywne wdrożenie, przez zapewnienie dopływu informacji o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych do rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w środowisku prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Art. 21, również niemający odpowiednika w przepisach dyrektywy 2004/35/WE, pozwoli zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska do prowadzenia odpowiednich badań stanu środowiska na terenie, na którym spowodował on bezpośrednie zagrożenie szkodą lub szkodę w środowisku. W przypadku gdy do podjęcia działań zapobiegawczych lub naprawczych zobowiązany będzie organ ochrony środowiska, on także będzie prowadzić badania stanu środowiska. Analogiczne do proponowanych przepisy obowiązują już w polskim prawie w odniesieniu do prowadzenia badań jakości gleby i ziemi na terenach zanieczyszczonych (art. 107 ustawy POŚ, który planuje się uchylić, po wprowadzeniu nowych przepisów dotyczących odpowiedzialności za szkody).

W rozdziale 3 „Koszty działań zapobiegawczych i naprawczych” art. 22 stanowi transpozycję definicji „kosztów” z art. 2 dyrektywy 2004/35/WE.

Art. 23 stanowi transpozycję art. 8 dyrektywy 2004/35/WE i wynika wprost z zasady „zanieczyszczający płaci”. Zdaniem ekspertów rocznie z powodu niewywiązywania się sprawców z obowiązku naprawy szkód w środowisku na instytucje publiczne

przerzucany jest koszt tych działań w wysokości od 25 do 125 milionów złotych. Wprowadzenie zgodnych z dyrektywą 2004/35/WE instrumentów, które spowodowałyby, że koszty te będą ponoszone przez sprawców, ma więc na celu ograniczenie wydatków budżetu państwa. W artykule 23 przewidziano również wyjątki od generalnej reguły ponoszenia kosztów działań zapobiegawczych i naprawczych przez podmioty korzystające ze środowiska:

- 1) podmiot korzystający ze środowiska powinien mieć możliwość wskazania innego podmiotu, który jest odpowiedzialny za spowodowanie zagrożenia lub szkody; dotyczy to sytuacji, w której przykładowo, mimo że podjęto właściwe środki bezpieczeństwa na terenie przedsiębiorstwa (np. zapewniono ochronę obiektu, właściwą konstrukcję instalacji), inna osoba spowodowała wystąpienie szkody;
- 2) zgodnie z art. 8 ust. 3 dyrektywy 2004/35/WE, podmiot korzystający ze środowiska nie jest obowiązany do ponoszenia kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych, m. in. gdy szkody „wynikały z podporządkowania się nakazowi organu władzy publicznej, innemu niż wynikający z emisji lub zdarzenia spowodowanego własną działalnością”.

Wyłączenia te obejmują jedynie kwestię ponoszenia kosztów, obowiązek podjęcia działań zapobiegawczych lub naprawczych pozostaje nienaruszony. W związku z tym niezbędne jest przyjęcie przepisów, które umożliwią odzyskiwanie kosztów przez podmiot korzystający ze środowiska, który podjął działania zapobiegawcze lub naprawcze mimo braku obowiązku poniesienia kosztów (art. 23 ust. 3).

Art. 24 ustanawia obowiązek odzyskania przez organ ochrony środowiska od podmiotu korzystającego ze środowiska poniesionych kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych, podjętych zgodnie z art. 17 (zgodnie z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2004/35/WE).

Zawarte w rozdziale 4 „Zgłaszanie bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w środowisku” przepisy art. 25 będą umożliwiały wszystkim zainteresowanym stronom zgłoszenie do organu ochrony środowiska faktu wystąpienia zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku oraz potrzeby zobligowania podmiotu korzystającego ze środowiska do podjęcia działań zapobiegawczych lub naprawczych. Regulacja ta będzie

sprzyjała pociąganiu sprawców do odpowiedzialności, pomagając organom ochrony środowiska zdobywać informacje o istniejących zagrożeniach i szkodach, oraz zapewnieniu odpowiedniego poziomu ochrony środowiska, nawet w sytuacji gdy podmiot korzystający ze środowiska uchyla się od podejmowania działań zapobiegawczych lub naprawczych z własnej woli. Przepis ten stanowi transpozycję art. 12 dyrektywy 2004/35/WE.

Przepisy art. 26 i art. 27 umożliwią wypełnienie obowiązków określonych w art. 18 dyrektywy 2004/35/WE, w tym zbierania danych, które posłużą opracowaniu raportu dla Komisji Europejskiej dotyczącego informacji i danych na temat przypadków zagrożeń wystąpieniem szkody i szkód w środowisku na terenie Polski, według zakresu określonego w załączniku VI do dyrektywy 2004/35/WE. Stałe zbieranie informacji na temat postępowania w zakresie zapobiegania i naprawy szkód w środowisku pozwoli również monitorować stan wdrożenia przepisów w tym zakresie. Art. 27 ust. 2, określający zakres zgłoszenia, stanowi transpozycję załącznika VI do dyrektywy 2004/35/WE.

W rozdziale 5 „Postępowanie w przypadku bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku o charakterze transgranicznym” art. 28 dotyczy podejmowania przez organy ochrony środowiska działań w przypadku szkód o charakterze transgranicznym i ewentualnego odzyskiwania poniesionych kosztów od sprawcy zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, działającego na terenie innego państwa członkowskiego UE. Istnieje również możliwość wystąpienia do innego państwa członkowskiego z prośbą o podjęcie działań zgodnych z dyrektywą 2004/35/WE. Przepis umożliwi wypełnienie art. 15 dyrektywy 2004/35/WE.

Analogicznie do obecnie obowiązujących przepisów karnych dotyczących ochrony powierzchni ziemi zaproponowano nowe przepisy art. 29 i 30 oraz, konsekwentnie, art. 31.

W rozdziale 7 wprowadzono zmiany w przepisach obowiązujących.

Art. 32 projektu ustawy, odnoszący się do zmiany ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.), jest powiązany z przepisami art. 25-28 projektu ustawy o szkodach i ma na celu zobowiązanie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska do prowadzenia rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku oraz

podejmowania działań w przypadku szkód o charakterze transgranicznym. Zmiana stanowi część transpozycji art. 15 oraz art. 18 dyrektywy 2004/35/WE.

Art. 33 projektu ustawy, odnoszący się do zmiany ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z późn. zm.) – objęta obecnie przepisami ustawy POŚ problematyka rekultywacji ze względu na niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu nie zostanie objęta zakresem definicji „szkody w powierzchni ziemi” (zgodnie z dyrektywą 2004/35/WE, za tego rodzaju szkodę uznaje się tylko zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które powoduje znaczące ryzyko wystąpienia niekorzystnych skutków dla zdrowia ludzi). Kwestia przywracania naturalnego ukształtowania terenu zostanie objęta ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Rozwiązanie takie jest tym bardziej zasadne, w sytuacji gdy podstawowym źródłem niekorzystnych przekształceń ukształtowania terenu jest działalność górnicza, a art. 80 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górniczne (Dz. U. Nr 27, poz. 96, z późn. zm.) odwołuje się właśnie do ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Proponuje się również wyłączenie z tej ustawy zagadnień związanych z rekultywacją gruntów rolnych i leśnych, które zostały zanieczyszczone substancjami, preparatami, organizmami lub mikroorganizmami, i objęcie ich ogólnymi zasadami odpowiedzialności ustanowionymi w ustawie o szkodach. Nowy art. 22a w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych ma zapobiec kolizji z przepisami ustawy o szkodach. W przypadku objętych dyrektywą 2004/35/WE szkód w powierzchni ziemi nie powinny być wydawane decyzje w sprawie rekultywacji, a decyzje w sprawie warunków przeprowadzenia działań naprawczych wydawane na podstawie art. 14 ustawy o szkodach (zgodne z dyrektywą 2004/35/WE).

Art. 34 projektu ustawy, odnoszący się do zmiany ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.) wprowadza odesłanie do postanowień ustawy o szkodach w zakresie odpowiedzialności za szkody w środowisku będące następstwem procesów gospodarowania odpadami. Należy w tym zakresie zwrócić uwagę na przepisy ust. 2 załącznika III do dyrektywy 2004/35/WE.

W art. 35 zawarto zmiany ustawy – Prawo ochrony środowiska.

W art. 35 pkt 1 - w związku z uchyleniem dotyczących ochrony powierzchni ziemi przepisów art. 106 i art. 108 ustawy POŚ i zastąpieniem ich nowymi przepisami dotyczącymi zapobiegania i naprawy szkód w środowisku, między innymi dotyczącymi powierzchni ziemi, zmianie ulega również art. 2 ust. 2 pkt 1 i 1a ustawy POŚ.

W art. 35 pkt 2 wprowadzono odpowiednie odesłanie do ustawy o szkodach.

W art. 35 pkt 3 wprowadzono zmiany art. 19 ustawy POŚ dotyczące udostępniania dokumentów wynikające z uchylenia art. 106 i 108 ustawy POŚ i zastąpienia ich przepisami art. 14, 16 i 18 ustawy o szkodach oraz decyzji odrzucających zgłoszenie zagrożenia szkodą lub szkody (art. 25 projektu ustawy o szkodach) czy nowego obowiązku prowadzenia przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska rejestru szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku. Rejestr szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku stanowi informację o środowisku.

Obecny obowiązek rekultywacji powierzchni ziemi jest przejawem dochodzenia odpowiedzialności z tytułu szkód w środowisku. Zatem w art. 35 ust. 4-8 uchyla się niektóre przepisy dotyczące ochrony powierzchni ziemi:

- w związku z jednoznacznym wskazywaniem przez dyrektywę 2004/35/WE sprawcy szkody jako odpowiedzialnego za jej usunięcie, niewskazane jest pozostawienie możliwości obarczenia odpowiedzialnością za rekultywację powierzchni ziemi władającego powierzchnią ziemi, który nie jest zanieczyszczającym; określanie odpowiedzialności za przeprowadzenie działań naprawczych w powierzchni ziemi będzie się odbywało na podstawie nowych przepisów dotyczących szkód w środowisku (dlatego też wykreślono art. 102),
- pojęcie „rekultywacja” zostanie zastąpione pojęciem „działania naprawcze”; w związku z tym wykreślono z art. 103 ustępy dotyczące definicji „rekultywacji”,
- uzgodnienie warunków prowadzenia działań naprawczych z organem ochrony środowiska będzie się odbywało zgodnie z przepisem art. 12 ustawy o szkodach, wykreślono zatem art. 106 dotyczący uzgodnienia warunków rekultywacji,
- analogiczny do art. 107 przepis znalazł się w projekcie ustawy o szkodach (art. 18), zatem art. 107 uchyla się,

- sposób prowadzenia działań naprawczych przez wojewodę określa art. 15 projektu ustawy o szkodach, wykreślono więc art. 108,
- w myśl art. 110 starosta prowadzi rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi; w nowych przepisach rejestr szkód w środowisku będzie prowadzony przez GIOŚ, zatem art. 110 zostaje skreślony,
- kompetencje w zakresie realizacji zadań związanych ze szkodami w powierzchni ziemi przechodzą na wojewodę, zatem uchyla się art. 111, określający obowiązek zawarcia zadań w tym zakresie w powiatowym programie ochrony środowiska.

Art. 35 pkt 9, wprowadzający zmianę w art. 178 ustawy POŚ, jest konsekwencją uchylecia art. 107 tej ustawy.

W art. 35 pkt 10 dodano w art. 187 ustawy POŚ upoważnienia dla ministra właściwego do spraw środowiska do wydania rozporządzeń, których wydanie powinno zachęcić do ustanawiania zabezpieczeń i tym samym sprzyjać rozwojowi rynku ubezpieczeń czy też innych instrumentów zabezpieczenia finansowego od szkód w środowisku, co powinno przyczynić się do wypełnienia art. 14 dyrektywy 2004/35/WE. Istnieją dwie możliwości wprowadzenia instrumentów, które spowodowałyby, że koszty działań zapobiegawczych lub naprawczych będą ponoszone przez sprawców. Pierwszym z takich rozwiązań jest wprowadzenie obowiązkowych ubezpieczeń. Jak się jednak wydaje, ich koszt dla gospodarki byłby bardzo wysoki, co więcej można się spodziewać, że nadal znaczna liczba potencjalnych sprawców starałaby się uniknąć płacenia obowiązkowych składek ubezpieczeniowych. Stąd w przypadku wystąpienia szkód – nadal pewna część działań naprawczych nie byłaby finansowana przez sprawców. Dlatego też zdecydowano się na pozostawienie dotychczasowych przepisów art. 187. W art. 187 ust. 2 dodano jedynie możliwość zabezpieczenia w formie gwarancji ubezpieczeniowej, czego dotychczas ustawa POŚ nie przewidywała. Aby spowodować szersze niż dotychczas wykorzystanie możliwości przewidywanych przez art. 187 ustawy POŚ, postanowiono jednak dodać w tym artykule upoważnienie do wydania rozporządzenia wskazującego rodzaje instalacji, w przypadku których szczególnie ważny interes społeczny wskazuje, że powinno zostać ustanowione

zabezpieczenie roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku. Wprowadzenie takiego przepisu pozwoliłoby uniknąć uznaniowości przy wydawaniu decyzji o potrzebie wniesienia zabezpieczenia. Ponadto w związku z brakiem w obecnie obowiązującym prawie wytycznych co do wysokości ustanawianego zabezpieczenia proponuje się wydanie rozporządzenia w sprawie metod określania wysokości zabezpieczenia roszczeń.

Konsekwencją zmian prawa materialnego jest potrzeba dokonania zmian w przepisach karnych. W art. 35 pkt 11-13 projektu ustawy o szkodach – uchyla się art. 335 ustawy POŚ, co jest konsekwencją skreślenia art. 102 ustawy POŚ, ponadto zmienia się brzmienie art. 336 ustawy POŚ, co wynika z uchylecia art. 106 i 108 ustawy POŚ, oraz uchyla art. 337 w związku z uchYLENIEM art. 107.

Wprowadzona w art. 35 pkt 14 zmiana brzmienia art. 378 ustawy POŚ jest konsekwencją skreślenia art. 106 tej ustawy.

Art. 36 projektu ustawy, odnoszący się do zmiany ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811, z późn. zm.) – w celu zapewnienia spójności mechanizmów przypisywania odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku należy wprowadzić odesłanie do przepisów ustawy o szkodach, nakazujących odpowiednie stosowanie uregulowanych w niej mechanizmów egzekwowania odpowiedzialności do szkód wyrządzonych w środowisku stosowaniem GMO. Należy w tym zakresie zwrócić uwagę na przepisy ust. 10 i 11 załącznika III do dyrektywy 2004/35/WE.

Art. 37 projektu ustawy, odnoszący się do zmiany ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.), wprowadza odesłanie do przepisów ustawy o szkodach jako źródła obowiązków zapobiegawczych i naprawczych w zakresie zagrożeń szkodą i szkód w środowisku wodnym. Należy w tym zakresie zwrócić uwagę na przepisy ust. 3-6 załącznika III do dyrektywy 2004/35/WE.

Art. 38 projektu ustawy, odnoszący się do zmiany ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.) ma na celu:

- zapewnienie spójności mechanizmów przypisywania odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku przez rezygnację z odrębnego regulowania tej problematyki w ustawie o ochronie przyrody i zamieszczenie odesłania do odpowiednich przepisów ustawy o szkodach,
- zmiana definicji właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego i właściwego stanu ochrony gatunku w celu transpozycji art. 2 ust. 4 dyrektywy 2004/35/WE. Dyrektywa definiuje zarówno pojęcie „stanu ochrony”, jak i wskazuje okoliczności, w których stan ochrony może być uznany za właściwy.

W rozdziale 8 zawarto przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe.

Przepis art. 39 projektu ustawy wynika z potrzeby zachowania przepisów dotyczących ochrony powierzchni ziemi w odniesieniu do „starych” szkód w środowisku, które nie zostaną objęte nowymi regulacjami. Aby zachować jednolitość przepisów w określeniu organu odpowiedzialnego za sprawy dotyczące szkód w powierzchni ziemi, organem właściwym w tych sprawach będzie wojewoda zamiast starosty.

Art. 40 projektu ustawy wynika ze zmian w kompetencjach organów ochrony środowiska odnośnie do szkody w środowisku w powierzchni ziemi. Wojewoda, stając się organem właściwym w sprawach naprawy szkód w powierzchni ziemi, musi otrzymać akta spraw w zakresie rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi oraz dysponować pełną wiedzą na temat terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi.

Art. 41 i art. 42 projektu ustawy są przepisami przejściowymi dotyczącymi uruchomienia elektronicznych rejestrów szkód i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku oraz przekazania przez GIOŚ Ministrowi Środowiska pierwszej zbiorczej informacji o zawartości tego rejestru.

Art. 43 projektu ustawy określa termin wejścia w życie ustawy, zgodny z terminem wejścia w życie dyrektywy, który wynika z art. 19 dyrektywy 2004/35/WE.

Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego

systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Nie otrzymano zgłoszeń od podmiotów zainteresowanych pracami nad przedmiotowym projektem w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia regulacji

Wprowadzenie nowej ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku ma na celu transpozycję dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004), co doprowadzi do szerszego niż dotychczas stosowania zasady „zanieczyszczający płaci” w przypadkach zapobiegania lub naprawy szkód w środowisku.

2. Podmioty, na które będzie oddziaływać regulacja

Zakres nowej regulacji obejmuje dotyczące ochrony środowiska obowiązki właściwych organów administracji publicznej (województw, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska) oraz podmiotów korzystających ze środowiska.

3. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt ustawy został przedłożony do konsultacji wojewodom i marszałkom województw, Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalnym Zarządom Gospodarki Wodnej, Państwowej Radzie Ochrony Środowiska, Lidze Ochrony Przyrody, Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Konfederacji Pracodawców Polskich, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych, Sekretariatowi Prezydium Konferencji Inwestorów, Krajowej Izbie Gospodarczej, Polskiej Izbie Ubezpieczeń, Polskiej Izbie Pośredników Ubezpieczeniowych i Finansowych, Stowarzyszeniu Polskich Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych, Izbie Gospodarczej Ubezpieczeń i Obsługi Ryzyka, Instytutowi Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Instytutowi Ochrony Środowiska, Instytutowi na Rzecz Ekorozwoju, Polskiemu Klubowi Ekologicznemu, Biuru Wspierania Lobbyingu Ekologicznego, Polskiej Zielonej Sieci, Centrum Prawa Ekologicznego, Państwowemu Instytutowi Geologicznemu i Krajowej Radzie Gospodarki Wodnej, a także udostępniony na stronie internetowej resortu.

Do projektu ustawy uwagi zgłosili: wojewodowie i urzędy wojewódzkie (dolnośląski, lubelski, małopolski, opolski, podkarpacki, śląski, świętokrzyski), marszałkowie województw i urzędy marszałkowskie (podlaski, śląski i zachodniopomorski), RZGW (Gdańsk, Gliwice, Poznań, Szczecin, Wrocław), Urząd Miasta Częstochowy, Izba Gospodarcza Ubezpieczeń i Obsługi Ryzyka, Polska Izba Ubezpieczeń, Hutnicza Izba Przemysłowo-Handlowa, Atmoterm S.A., Klub Przyrodników, Centrum Prawa Ekologicznego, Pan dr Tomasz Stuczyński z IUNG oraz Pan Krzysztof Generalczyk.

W zdecydowanej większości uwagi miały charakter redakcyjno-porządkujący. W wyniku uwag zgłoszonych podczas konsultacji społecznych wprowadzono w projekcie ustawy następujące główne zmiany i uzupełnienia merytoryczne:

- rozszerzenie pojęć „chronionych siedlisk przyrodniczych” i „gatunków chronionych” w celu uzyskania pełnej zgodności z dyrektywami „ptasia” i „siedliskową”,
- rozszerzenie w stosunku do poprzedniej wersji pojęcia „emisji” i uzupełnienie jego definicji o emisję energii (ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne),
- doprecyzowanie definicji szkody w środowisku w odniesieniu do szkody w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach,
- ustanowienie zasad współodpowiedzialności, w przypadku gdy do powstania szkody przyczynił się więcej niż jeden podmiot,
- poprawiono i doprecyzowano przepisy zwalniające od obowiązku podejmowania działań naprawczych w przypadku posiadania ważnej decyzji administracyjnej na prowadzenie danego rodzaju działalności,
- dodanie możliwości nałożenia na podmiot korzystający ze środowiska obowiązku prowadzenia nie tylko pomiarów zawartości substancji w glebie, ziemi lub wodzie, ale również monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Przeszkodą w uwzględnieniu części uwag był fakt, że przepisy projektu ustawy wynikają wprost z przepisów dyrektywy 2004/35/WE. Uwzględnienie niektórych uwag spowodowałoby niezgodność z dyrektywą.

4. Wpływ na sektor finansów publicznych

Wprowadzenie zgodnych z dyrektywą 2004/35/WE instrumentów, które spowodują, że koszty te będą ponoszone przez sprawców, ma na celu ograniczenie wydatków budżetu państwa.

Aby możliwe było oszacowanie kosztów, jakie pociągnie za sobą wdrożenie wymagań dyrektywy w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku, jest konieczne określenie, jaka jest liczba występujących w Polsce zdarzeń, które niosą za sobą zagrożenie dla środowiska. Ponieważ statystyka w tym zakresie nie jest obecnie w Polsce prowadzona, posłużono się oszacowaniami i informacjami uzyskanymi w Państwowej Straży Pożarnej i Inspekcji Ochrony Środowiska. W tabeli 1 przedstawiono informacje o liczbie interwencji Państwowej Straży Pożarnej w 2002 r., w tabeli 2 liczbę interwencji tej służby w przypadkach zdarzeń mających charakter zagrożeń chemicznych i ekologicznych.

Tabela 1. Liczba zdarzeń mogących stanowić chemiczne zagrożenie dla stanu środowiska, w których w ciągu roku interweniuje Państwowa Straż Pożarna (dane za rok 2002)

Rodzaj zdarzenia	Liczba interwencji w przypadku wystąpienia pożaru	Liczba interwencji bez pożaru
Rozpoznanie substancji chemicznych	70	2792
Określenie stref zagrożenia	82	913
Neutralizacja, sorbcja, unieszkodliwienie substancji chemicznych	100	13140
Uszczelnianie zbiorników, rurociągów, cystern itp.	10	634
Zbieranie, usuwanie, zmywanie substancji chemicznych i innych	283	22511
Ograniczenie rozlewu w przypadku wycieków	17	1355
Pompowanie substancji ropopochodnych	7	375

Tabela 2. Liczba innych interwencji miejscowych mających charakter zagrożeń chemicznych i ekologicznych (dane za 2002 rok)

	Miejscowe interwencje o charakterze chemicznym	Miejscowe interwencje o charakterze ekologicznym
Liczba interwencji w ciągu roku	1309	2576

Powyższe działania miały charakter interwencji ratowniczych, ich celem było uniknięcie lub minimalizacja ryzyka wystąpienia sytuacji, w której zagrożone byłoby życie i zdrowie ludzi, mienie i/lub środowisko przyrodnicze. Stąd działania te można uznać za prace prewencyjne, których celem

– w określonych sytuacjach awaryjnych – jest niedopuszczenie do powstania szkód w środowisku. Zgodnie z obowiązującym w naszym kraju prawem koszt wszystkich tych interwencji ponosiła Państwowa Straż Pożarna, nawet w przypadkach gdy do awarii doszło w wyniku zaniedbania lub błędu osób prowadzących instalacje, koszty te nie były Państwowej Straży Pożarnej refundowane. Nie jest prowadzona rachunkowość kosztów związanych z podejmowaniem omawianych interwencji, dlatego też można tu dokonać jedynie bardzo generalnych szacunków. W obliczeniach tych przyjęto, że największe koszty działań ratowniczych są związane z (w ujęciu hierarchicznym): ograniczeniem rozlewu w przypadku wycieków, zbieraniem, usuwaniem, zmywaniem substancji chemicznych i innych, uszczelnianiem zbiorników, rurociągów, cystern itp. oraz neutralizacja, sorbcja, unieszkodliwieniem substancji chemicznych.

Koszt działań jednostek Państwowej Straży Pożarnej, w przypadkach gdy zagrożone jest środowisko przyrodnicze, oceniono na sumę 270 milionów złotych. Można uznać to za koszt działań prewencyjnych ponoszony przez budżet państwa.

Znacznie trudniejsze do oszacowania są koszty naprawy szkód w środowisku spowodowane tymi wypadkami. Wg opinii funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w około 10% przypadków mimo podjętych działań dochodzi do skażenia środowiska przyrodniczego, przy czym wielkość strat w środowisku jest bardzo różna. Ponieważ istniała konieczność przyjęcia pewnego średniego kosztu przywrócenia środowiska do pożądanego stanu, po konsultacji z Państwową Strażą Pożarną, pracownikami Inspekcji Ochrony Środowiska oraz samorządów zdecydowano się na przyjęcie średniego kosztu działań naprawczych na dwóch poziomach 30 000 złotych (oszacowanie dolne) i 100 000 złotych (oszacowanie górne). Liczba przypadków, w których dochodzi do zniszczenia środowiska – mimo podjętej przez Państwową Straż Pożarną interwencji – oceniono na 5 000 wydarzeń. Stąd koszt działań naprawczych oszacowano na poziomie od 150 milionów (oszacowanie dolne) do 500 milionów złotych (oszacowanie górne). Zdaniem przedstawicieli samorządów lokalnych, z którymi przeprowadzono wywiady, udział przypadków, w których koszt przywrócenia środowiska do stanu właściwego jest ponoszony przez sprawców, jest stosunkowo wysoki i wynosi od 50 do 70%. W pozostałych przypadkach koszty rekultywacji są ponoszone przez instytucje publiczne – głównie samorządy i

fundusze ochrony środowiska, przy czym w rzeczywistości działania naprawcze finansowane i podejmowane są przez instytucje publiczne stosunkowo rzadko – najczęściej w 10-20% pozostałych przypadków (brak działań motywowany jest przez samorządy zazwyczaj brakiem wystarczających środków finansowych i obawą, że jeżeli przeprowadzi się postępowanie zastępcze, to w późniejszym postępowaniu egzekucyjnym samorząd nie odzyska wyłożonych środków finansowych). W praktyce działania są podejmowane, jeżeli prace te uzyskają wsparcie finansowe ze środków funduszy ekologicznych. Zdaniem ekspertów rocznie z powodu niewywiązywania się sprawców z obowiązku naprawy szkód w środowisku na instytucje publiczne przerzucany jest koszt tych działań w wysokości od 25 do 125 milionów złotych.

Oprócz korzystnego dla budżetu, spodziewanego przejęcia finansowania części działań zapobiegawczych i naprawczych przez sprawców zagrożeń szkodą i szkód w środowisku, wprowadzenie nowych przepisów spowoduje również pewne obciążenia dla sektora publicznego. Na koszt ten złożą się przede wszystkim wydatki związane ze stworzeniem procedur administracyjnych i wzmocnieniem administracji na poziomie województwa i Inspekcji Ochrony Środowiska, w tym również informowaniem przedsiębiorców o nowych wymaganiach (szkolenia – koszt około 200 tys. zł, materiały informacyjne – koszt około 100 tys. zł), utworzeniem i prowadzeniem bazy danych o szkodach w środowisku (utworzenie – koszt około 50 tys. zł, prowadzenie – koszt około 25 tys. zł).

Wprowadzenie nowej procedury decydowania o zakresie prac na rzecz przeciwdziałania oraz naprawy szkód w środowisku będzie wymagać wzmocnienia administracji szczebla wojewódzkiego oraz GIOŚ. Dotyczy to zarówno podniesienia kompetencji urzędników pracujących w tych instytucjach (szkolenia, materiały informacyjne), jak i wzmocnienia personalnego. Z uwagi na nowe zadania wynikające z ustawy o szkodach istnieje potrzeba odpowiedniego zwiększenia limitu wynagrodzeń (szczegółową kalkulację w tym zakresie przedstawia tabela). Ze względu na fakt, że zwiększenie limitu wynagrodzeń nie zostało zgłoszone do projektu ustawy budżetowej na rok 2007, konieczne będzie wystąpienie do Rady Ministrów o sfinansowanie tych zadań w 2007 r. z rezerwy budżetowej na zmiany organizacyjne i nowe zadania (poz. 24). W rezerwie tej – zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń

w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw – planowane są jedynie środki na zwiększenie wynagrodzeń i limitów zatrudnienia wynikających ze zmian organizacyjnych i nowych zadań. Wydatki związane z utworzeniem i funkcjonowaniem stanowisk pracy oraz koszty szkolenia pracowników, materiałów informacyjnych, utworzenia i prowadzenia bazy danych o szkodach określone na łączną kwotę 655 500 zł powinny zostać sfinansowane w ramach wydatków zaplanowanych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2007 w budżetach właściwych dysponentów. W projekcie ustawy budżetowej na rok 2007 nie została bowiem zaplanowana rezerwa celowa, której środki można by przeznaczyć na ten cel. W następnych latach potrzeby te powinny być zgłaszane do projektu ustawy budżetowej odpowiednio przez poszczególnych wojewodów i Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Koszty wzmocnienia personalnego oszacowano w wysokości 1 233 300 zł (w pierwszym roku), a rocznie, w następnych latach 1 018 800 zł. Ponadto w pierwszym roku obowiązywania ustawy poniesione zostaną wydatki na szkolenia i stworzenie bazy danych o szkodach (razem około 375 tys. zł).

Szczegółowe oszacowanie kosztów wzmocnienia personalnego

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Osoby	Razem osoby	Wynagrodzenie brutto [zł]	Wynagrodzenie roczne [zł]	Roczne koszty funkcjonowania stanowisk pracy*	Koszty utworzenia stanowisk pracy**	Łączne koszty wzmocnienia personalnego w pierwszym roku	Łączne koszty wzmocnienia personalnego w następnych latach
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	urzędy wojewódzkie	16	2	32	2 400	921 600	64 000	208 000	1 193 600	985 600
2	GIOS	1	1	1	2 600	31 200	2 000	6 500	39 700	33 200
3	Ogółem	x	x	33	x	x	x	x	1 233 300	1 018 800

* Koszty funkcjonowania stanowiska pracy obejmują koszty czynszu, energii, telefonów, wyjazdów służbowych, materiałów biurowych i szkoleń.

** Koszty utworzenia stanowiska pracy obejmują zakup sprzętu komputerowego z oprogramowaniem (ok. 4000,-), zakup biurka, krzesła, szafy, stolika komputerowego (razem ok. 2000,- zł), zakup drobnego sprzętu biurowego – np. telefon, lampka (ok. 500,-).

5. Wpływ na rynek pracy

Przepisy niniejszej regulacji mogą mieć ograniczony pozytywny wpływ na rynek pracy przez zwiększenie popytu na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska oraz usługi doradczo-konsultingowe, przede wszystkim w zakresie usług środowiskowych. Zakładane zaostrenie odpowiedzialności za zagrożenia szkodą i

szkody w środowisku będzie wymuszało odpowiednią działalność usługową – pomiary, badania ryzyka wystąpienia i wielkości szkód.

6. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Generalnie można powiedzieć, że transpozycja dyrektywy 2004/35/WE będzie miała wpływ na działanie przedsiębiorców. Na podmiotach gospodarczych spocznie główny ciężar finansowy związany z wdrażaniem nowych przepisów. Koszty te będą związane:

- z koniecznością podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych,
- z potrzebą ewentualnego zabezpieczenia finansowego prowadzonej działalności gospodarczej z tytułu jej negatywnego wpływu na środowisko (w związku ze zmianami w art. 187 ustawy POŚ).

Należy jednak zauważyć, że wielkość tych kosztów nie będzie rozłożona równomiernie. Najbardziej zagrożone koniecznością poniesienia wysokich kosztów będą te podmioty gospodarcze, które w braku wystarczających działań w zakresie ochrony środowiska poszukują swojej przewagi konkurencyjnej. W warunkach polskich będą to przede wszystkim przedsiębiorstwa małej i średniej wielkości, w których działalność prowadzona jest niejednokrotnie bez wymaganych prawem decyzji administracyjnych określających dopuszczalny poziom korzystania ze środowiska (co dodatkowo powoduje, że nie będą mogły zostać zwolnione z obowiązku sfinansowania niezbędnych działań zapobiegawczych czy naprawczych). Wiele z takich podmiotów zlokalizowanych jest na terenach cennych przyrodniczo, co jeszcze bardziej zwiększa ryzyko spowodowania szkód wymagających podjęcia działań naprawczych. Należy się spodziewać, że większość przedsiębiorstw z tej grupy nie będzie się ubezpieczała od szkód w środowisku, szukając w ten sposób dodatkowych oszczędności. Dla grupy tej transpozycja wymagań dyrektywy oznaczać będzie konieczność poniesienia znaczących nakładów finansowych.

Znacznie mniejsze ryzyko poniesienia wysokich kosztów istnieje w przypadku podmiotów działających zgodnie z wymaganiami prawa ochrony środowiska, opierających sposób i zakres korzystania ze środowiska na

wymaganiach decyzji administracyjnych, płacących opłaty z tytułu korzystania ze środowiska. Choć w indywidualnych przypadkach wdrożenie wymagań zawartych w projekcie ustawy może spowodować dla podmiotów gospodarczych z tej grupy konieczność poniesienia znaczących wydatków (w przypadku awarii czy błędu w sterowaniu procesem technologicznym), to dla większości z pozostałych przedsiębiorstw ustawa nie spowoduje powstania znaczących kosztów.

Wprowadzenie ustawy może wpłynąć pozytywnie na rozwój sektora ubezpieczeniowego i bankowego, ze względu na wzrost zapotrzebowania na zabezpieczenia finansowe od szkód w środowisku.

Wprowadzenie ustawy może mieć pewien wpływ na rynek nieruchomości. Wynika to z faktu, że projekt wskazuje sprawcę szkody jako zobowiązanego do działań naprawczych, w tym usunięcia zanieczyszczenia gleby lub ziemi, za co do tej pory był odpowiedzialny władający powierzchnią ziemi. Podmiot nabywający nieruchomość gruntową, który dotychczas był zainteresowany określeniem jakości gleby lub ziemi na nieruchomości, obecnie będzie musiał dodatkowo ustalić, kiedy miało miejsce zanieczyszczenie (przed czy po dniu 30 kwietnia 2007 r.). Data wystąpienia szkody będzie decydować o reżimie prawnym odpowiedzialności z tytułu rekultywacji, a więc faktycznie o podmiocie obowiązany do rekultywacji i ponoszącym ciężar finansowy.

7. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Przepisy niniejszej regulacji mogą mieć ograniczony, pozytywny wpływ na sytuację i rozwój regionów przez zwiększenie poziomu ochrony środowiska i zwiększony popyt na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska.

8. Źródła finansowania

Realizacja nałożonych w drodze niniejszej regulacji obowiązków będzie finansowana, w zależności od adresata danej normy, odpowiednio ze środków własnych podmiotu korzystającego ze środowiska lub ze środków budżetu państwa.

9. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

59/12/BS

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Ewa Ośniecka – Tamecka

Min.EOT/3179/2006/DP/jk

Warszawa, 18 grudnia 2006 r.

**Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (pismo nr RM-10-187-06), wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ewę Ośniecką - Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowna Pani Minister!

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (RM-10-187-06), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

**Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej**

**PODSEKRETARZ STANU
Tadeusz Kozyra**

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Jan Szyszko
Minister Środowiska

GABINET
SEKRETARZA RADY MINISTRÓW

2006-12-19

dn.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA ¹⁾**

z dnia

w sprawie kryteriów oceny czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku

Na podstawie art. 11 ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz.U. ... Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) stanie ochrony gatunku - oznacza to sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju, państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku;
- 2) stanie ochrony siedliska przyrodniczego - oznacza to sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju, państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska.

§ 2. Przy ocenie czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w gatunku chronionym należy uwzględnić stan ochrony gatunku w chwili wystąpienia szkody, funkcje tego gatunku oraz jego zdolność do naturalnej regeneracji.

§ 3. Przy ocenie czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w chronionym siedlisku przyrodniczym należy uwzględnić stan ochrony siedliska w chwili wystąpienia szkody, funkcje tego siedliska oraz jego zdolność do naturalnej regeneracji.

§ 4. Przy ocenie czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku w odniesieniu do gatunków chronionych i siedlisk gatunków, które na podstawie aktualnych danych naukowych nie znajdują się w kraju lub w regionie biogeograficznym we właściwym stanie ochrony lub są zaliczone do gatunków zagrożonych wyginięciem w województwie lub kraju należy uwzględnić co najmniej jedną z następujących mierzalnych danych:

- 1) każdą utratę osobników gatunku;
- 2) zwiększenie o więcej niż 1% śmiertelności osobników w lokalnej populacji gatunku lub podobne zmniejszenie jego możliwości rozmnażania się;
- 3) każdą utratę siedliska gatunku;
- 4) pogorszenie stanu siedliska gatunku mogące w przyszłości skutkować zmianami wymienionymi w pkt 1-3;
- 5) zmianę funkcji populacji gatunku w lokalnym ekosystemie;
- 6) każde pogorszenie możliwości ochrony lokalnej populacji i siedliska gatunku.

§ 5. Przy ocenie czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku w odniesieniu do gatunków chronionych i siedlisk gatunków, które na podstawie aktualnych danych

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 131, poz. 922).

naukowych znajdują się w kraju lub regionie biogeograficznym we właściwym stanie ochrony i nie są zaliczone do gatunków zagrożonych wyginięciem w województwie lub kraju należy uwzględnić co najmniej jedną z następujących mierzalnych danych:

- 1) utratę więcej niż 5% osobników w lokalnej populacji gatunku lub utratę więcej niż 1% jego liczebności w województwie;
 - 2) utratę stanowiska gatunku, jeżeli zmienia ona rozmieszczenie gatunku w kraju lub w województwie;
 - 3) zwiększenie o więcej niż 5% śmiertelności osobników w lokalnej populacji gatunku lub podobne zmniejszenie jego możliwości rozmnażania się;
 - 4) utratę więcej niż 5% powierzchni siedliska gatunku w miejscu występowania szkody lub więcej niż 1% łącznej powierzchni siedlisk gatunku w województwie;
 - 5) pogorszenie jakości siedliska gatunku, mogące w przyszłości skutkować zmianami wymienionymi w pkt 1-4;
 - 6) zmianę funkcji populacji gatunku w ekosystemie;
 - 7) pogorszenie możliwości ochrony populacji i siedlisk gatunku w województwie.
- § 6. Jeżeli negatywna zmiana dotycząca gatunku lub siedliska przyrodniczego jest spowodowana działaniami wykonywanymi w gospodarce rolnej, leśnej lub rybackiej w sposób powtarzalny oraz na podstawie aktualnej wiedzy można przypuszczać, że zmiana ta zregeneruje się do stanu początkowego po zaniechaniu tychże działań w czasie nie dłuższym niż czas przeprowadzenia działań, które ją spowodowały, to uznaje się, że nie wystąpiła szkoda w środowisku.
- § 7. Przy ocenie czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w wodach należy uwzględnić zmiany co najmniej jednego z następujących kryteriów:
- 1) obniżenie klasy jakości wody;
 - 2) możliwość rekreacyjnego wykorzystania kąpielisk w związku ze zmianami jakości wody w kąpieliskach o której mowa w art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 i Nr 267, poz. 2255 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 175, poz. 1462);
 - 3) warunki poboru lub uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia w związku ze zmianami standardów jakości tej wody o których mowa w art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne;
 - 4) jakość wód śródlądowych stanowiących środowisko bytowania ryb lub innych organizmów wodnych w warunkach naturalnych w związku ze zmianami tej jakości o której mowa w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne;
 - 5) zmianę składu gatunkowego organizmów występujących w zbiorniku lub cieku wodnym wraz z ich otoczeniem;
 - 6) ograniczenie możliwości rozwoju, żerowania lub przebywania jakiegokolwiek gatunku;
 - 7) zmianę stosunków wodnych.
- § 8. Przy ocenie czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w powierzchni ziemi należy uwzględnić co najmniej jedną z następujących mierzalnych danych:
- 1) przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi o których mowa w art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, Nr 169, poz. 1199 i Nr 170, poz. 1217);
 - 2) ograniczenie możliwości prowadzenia działalności rolniczej, w tym ograniczenie rodzajów upraw, konieczność ograniczenia lub zaniechania chowu zwierząt;
 - 3) konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania terenu;

- 4) wystąpienie skutków wtórnych, w tym zamierania roślin lub fauny glebowej, przyspieszenia erozji lub utraty materii organicznej;
- 5) stwierdzenie skutków szkody poza miejscem jej wystąpienia.

§ 9. Jeżeli w danym przypadku występuje udowodniony, negatywny wpływ na zdrowie ludzi należy uznać, że wystąpiła szkoda w środowisku.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 30 kwietnia 2007 r.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 11 projektu ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku, zwanego dalej „projektem ustawy o szkodach”.

Rozporządzenie wydane na podstawie art. 11 będzie zawierało listę kryteriów, które pomogą ocenić organowi ochrony środowiska lub podmiotowi korzystającemu ze środowiska czy w danym przypadku występuje szkoda w środowisku. W odniesieniu do szkód w chronionych gatunkach lub siedliskach przyrodniczych kryteria te będą oparte m.in. o załącznik I do dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku (Dz. Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004), zwanej dalej „dyrektywą 2004/35/WE”.

Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia regulacji

Wprowadzenie rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku ułatwi stosowanie przepisów zawartych w projekcie ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku. Ponadto przedmiotowy projekt stanowi transpozycję załącznika I do dyrektywy 2004/35/WE.

2. Podmioty, na które będzie oddziaływać regulacja

Zakres nowej regulacji będzie wpływał na organy ochrony środowiska (województw) oraz podmioty korzystające ze środowiska, prowadzące działalność, która jest przyczyną szkody w środowisku.

3. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie przedłożony do konsultacji Wojewodom i Marszałkom Województw, Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalnym Zarządom Gospodarki Wodnej, Państwowej Radzie Ochrony Środowiska, Lidze Ochrony Przyrody, Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Konfederacji Pracodawców Polskich, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych, Sekretariatowi

Prezydium Konferencji Inwestorów, Krajowej Izbie Gospodarczej, Instytutowi Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Instytutowi Ochrony Środowiska, Instytutowi Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach, Instytutowi na Rzecz Ekorozwoju, Polskiemu Klubowi Ekologicznemu, Biuru Wspierania Lobbyingu Ekologicznego, Polskiej Zielonej Sieci, Centrum Prawa Ekologicznego, Państwowemu Instytutowi Geologicznemu i Krajowej Radzie Gospodarki Wodnej, a także udostępniony na stronie internetowej resortu.

4. Wpływ na sektor finansów publicznych

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych.

5. Wpływ na rynek pracy

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

7. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Przepisy niniejszej regulacji nie będą miały wpływu na rozwój regionalny.

8. Źródła finansowania

Nie dotyczy.

9. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA ¹⁾**

z dnia

w sprawie rodzajów, warunków i sposobu prowadzenia działań naprawczych

Na podstawie art. 15 ustawy z dnia ... o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku (Dz.U. ... Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. W przypadku szkody w środowisku wyrządzonej w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych lub w wodach działania naprawcze obejmują:

- 1) podstawowe działania naprawcze;
- 2) uzupełniające działania naprawcze;
- 3) kompensacyjne działania naprawcze.

§ 2.1. W pierwszej kolejności prowadzi się podstawowe działania naprawcze.

2. W przypadku, gdy podstawowe działania naprawcze nie zakończą się przywróceniem stanu początkowego, podejmowane są uzupełniające działania naprawcze.
3. W przypadku wystąpienia strat przejściowych, oprócz podstawowych i uzupełniających działań naprawczych, podejmuje się kompensacyjne działania naprawcze.
4. Przez straty przejściowe rozumie się straty wynikające z faktu, że elementy przyrodnicze nie są w stanie spełniać swoich funkcji aż do chwili osiągnięcia pełnego efektu podstawowych i uzupełniających działań naprawczych.

§ 3.1. Podstawowe działania naprawcze powinny prowadzić do przywrócenia stanu początkowego.

2. Wybierając sposób przeprowadzenia podstawowych działań naprawczych należy kierować się możliwością przywrócenia stanu początkowego w możliwie krótkim czasie, nie wykluczając jednak naturalnej regeneracji elementów przyrodniczych.
3. Naturalna regeneracja elementów przyrodniczych może zostać zastosowana w przypadku, gdy przynosi największe korzyści dla środowiska spośród możliwych sposobów prowadzenia działań naprawczych w danym przypadku.
4. Jeżeli podstawowe działania naprawcze nie doprowadzą do pełnego przewrócenia stanu początkowego lub będą wolniej przywracały stan początkowy to ograniczenie podstawowych działań naprawczych musi zostać zrekompensowane wzmożonymi uzupełniającymi lub kompensacyjnymi działaniami naprawczymi.

§ 4.1. Uzupełniające działania naprawcze przeprowadza się w sposób zapewniający podobny poziom elementów przyrodniczych lub ich funkcji, jaki byłby zapewniony, gdyby element przyrodniczy, który uległ szkodzie, został przywrócony do stanu początkowego.

2. Jeżeli przywrócenie podobnego poziomu elementów przyrodniczych lub ich funkcji w miejscu wystąpienia szkody nie jest możliwe, utracone elementy przyrodnicze lub ich funkcje odbudowuje się w innym miejscu.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 131, poz. 922).

3. Jeżeli jest to możliwe miejsce odbudowy utraconych elementów przyrodniczych lub ich funkcji powinno być jak najbliżej powiązane z miejscem wystąpienia szkody w środowisku, uwzględniając rozwiązanie optymalne dla środowiska.

§ 5.1. Kompensacyjne działania naprawcze powinny zostać przeprowadzone w sposób zapewniający zrekomensowanie strat przejściowych, które wystąpiły od momentu wystąpienia szkody aż do chwili osiągnięcia pełnego efektu podstawowych działań naprawczych.

2. Kompensacyjne działania naprawcze obejmują dodatkową, wykraczającą poza osiągnięcie stanu początkowego, poprawę stanu elementów przyrodniczych.

3. Kompensacyjne działania naprawcze mogą zostać przeprowadzone w miejscu wystąpienia szkody lub innym miejscu, jeżeli pozwoli to zrekomensować straty przejściowe.

§ 6.1. Określając sposób przeprowadzenia uzupełniających lub kompensacyjnych działań naprawczych, w pierwszej kolejności należy rozważyć zastępowanie elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które uległy szkodzie, takimi samymi pod względem jakości i ilości elementami przyrodniczymi lub ich funkcjami.

2. Jeżeli zastąpienie elementów przyrodniczych, które uległy szkodzie takimi samymi elementami nie jest możliwe, wówczas należy zapewnić alternatywne elementy przyrodnicze lub ich funkcje, w szczególności obniżenie jakości może być zrekomensowane ilością.

§ 7.1. Jeżeli nie są możliwe działania, o których mowa w § 5, podejmuje się uzupełniające lub kompensacyjne działania naprawcze, których koszty są równe oszacowanej wartości pieniężnej utraconych elementów przyrodniczych lub ich funkcji.

§ 8. Wybór sposobu prowadzenia uzupełniających lub kompensacyjnych działań naprawczych powinien uwzględniać możliwość budowy dodatkowych elementów przyrodniczych lub ich funkcji w celu skrócenia czasu, który upłynie od wystąpienia szkody w środowisku do osiągnięcia celu naprawy.

§ 9.1. Sposób prowadzenia działań naprawczych w przypadku szkody w środowisku wyrządzonej w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych lub w wodach wybiera się na podstawie następujących kryteriów:

- 1) wpływ na zdrowie ludzi i bezpieczeństwo publiczne;
- 2) koszt wprowadzenia w życie;
- 3) prawdopodobieństwo skutecznego wprowadzenia w życie;
- 4) zakres, w jakim zapobiegnie szkodom w przyszłości oraz umożliwi uniknięcie dodatkowych szkód wynikających z tego sposobu prowadzenia działań;
- 5) zakres, w jakim przyniesie korzyści każdemu elementowi przyrodniczemu lub jego funkcjom;
- 6) zakres, w jakim uwzględni odpowiednie kwestie społeczne, gospodarcze i kulturalne oraz inne czynniki specyficzne dla danej społeczności;
- 7) okres czasu potrzebny, aby uzyskać efekt przywrócenia środowiska do stanu początkowego;
- 8) zakres, w jakim prowadzi do przywrócenia środowiska do stanu początkowego;
- 9) jak najbliższe powiązanie z miejscem wystąpienia szkody.

2. Przy wyborze sposobu prowadzenia działań naprawczych uwzględnia się najlepsze dostępne techniki.

§ 10.1. W przypadku szkody w środowisku wyrządzonej w powierzchni ziemi działania naprawcze obejmują usunięcie, opanowanie, ograniczenie lub zmniejszenie zanieczyszczenia w taki sposób aby zapewnić usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym w szczególności przywrócenie do stanu wymaganego standardami jakości gleby i ziemi, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902), nie wykluczając naturalnej regeneracji elementów przyrodniczych.

2. Występowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi ocenia się na podstawie procedury oceny ryzyka zdrowotnego, z uwzględnieniem:

- 1) właściwości gleby;
- 2) aktualnej i planowanej funkcji terenu;
- 3) rodzaju, poziomu zawartości, możliwości rozprzestrzeniania się i zagrożenia stwarzanego przez substancje, preparaty, organizmy lub mikroorganizmy.

§ 11. Naturalna regeneracja elementów przyrodniczych w przypadku szkody w środowisku wyrządzonej w powierzchni ziemi może zostać zastosowana w przypadku, gdy przynosi największe korzyści dla środowiska spośród możliwych sposobów prowadzenia działań naprawczych w danym przypadku.

§ 12. Przy wyborze sposobu prowadzenia działań naprawczych dopuszcza się zaniechanie podejmowania dalszych działań jeżeli:

- 1) zrealizowane działania naprawcze gwarantują, że nie ma znaczącego ryzyka wystąpienia negatywnego wpływu na zdrowie ludzi, gatunki chronione, chronione siedliska przyrodnicze, wody i powierzchnię ziemi oraz
- 2) koszty działań naprawczych, które miałyby doprowadzić do osiągnięcia stanu początkowego, byłyby nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do korzyści osiągniętych w środowisku.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 30 kwietnia 2007 r.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia w sprawie rodzajów, warunków i sposobów prowadzenia działań naprawczych stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 15 projektu ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku, zwanego dalej „projektem ustawy o szkodach”.

Przepisy art. 15 projektu ustawy o szkodach zobowiązują do uzgodnienia z właściwym organem ochrony środowiska warunków przeprowadzenia działań naprawczych. Przepis ten stanowi transpozycję art. 6 ust. 2 lit. d i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku (Dz. Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004), zwanej dalej „dyrektywą 2004/35/WE”. W odniesieniu do szkód w środowisku wyrządzonych w powierzchni ziemi będzie to wymaganie analogiczne do dotychczas obowiązującego uzgodnienia warunków rekultywacji. Natomiast jeżeli chodzi o szkody w środowisku wyrządzone w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych lub w wodach nie istniał do tej pory w polskim prawie obowiązek uzgadniania sposobu prowadzenia ich naprawy.

Dyrektywa 2004/35/WE stawia w zakresie określania sposobu prowadzenia działań naprawczych konkretne wymagania określone w załączniku II. Zaproponowane w projekcie rozwiązania stanowią transpozycję załącznika II do dyrektywy 2004/35/WE.

Projekt rozporządzenia zakłada inne sposoby postępowania w przypadku szkody w środowisku wyrządzonej w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych lub w wodach, a inne w przypadku szkody w środowisku wyrządzonej w powierzchni ziemi.

Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia regulacji

Wprowadzenie rozporządzenia w sprawie warunków i sposobów prowadzenia działań naprawczych ułatwi wydawanie decyzji w sprawie warunków przeprowadzenia działań naprawczych, o której mowa w projekcie ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku. Ponadto przedmiotowy projekt stanowi transpozycję załącznika II do dyrektywy 2004/35/WE.

2. Podmioty, na które będzie oddziaływać regulacja

Zakres nowej regulacji będzie wpływał na organy ochrony środowiska wydające decyzje w sprawie warunków przeprowadzenia działań naprawczych (województw) oraz podmioty korzystające ze środowiska, prowadzące działalność, która jest przyczyną szkody wyrządzonej w środowisku.

3. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie przedłożony do konsultacji Wojewodom i Marszałkom Województw, Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalnym Zarządom Gospodarki Wodnej, Państwowej Radzie Ochrony Środowiska, Lidze Ochrony Przyrody, Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Konfederacji Pracodawców Polskich, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych, Sekretariatowi Prezydium Konferencji Inwestorów, Krajowej Izbie Gospodarczej, Instytutowi Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Instytutowi Ochrony Środowiska, Instytutowi Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach, Instytutowi na Rzecz Ekorozwoju, Polskiemu Klubowi Ekologicznemu, Biuru Wspierania Lobbyingu Ekologicznego, Polskiej Zielonej Sieci, Centrum Prawa Ekologicznego, Państwowemu Instytutowi Geologicznemu i Krajowej Radzie Gospodarki Wodnej, a także udostępniony na stronie internetowej resortu.

4. Wpływ na sektor finansów publicznych

Wprowadzenie rozporządzenia będzie miało wpływ na sektor finansów publicznych, w zakresie w jakim działania naprawcze będą prowadzone przez organy ochrony środowiska i gdy nie będzie możliwości odzyskania poniesionych kosztów od podmiotu korzystającego ze środowiska. Zgodnie z projektem ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku będą to jednak sporadyczne przypadki (art. 20 ust. 2 projektu ustawy zakłada, że organ ochrony środowiska może odstąpić od odzyskania całości lub części kosztów poniesionych na przeprowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych, jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego lub egzekucja okazała się bezskuteczna lub koszt przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego jest wyższy niż kwota możliwa do odzyskania).

5. Wpływ na rynek pracy

Przepisy niniejszej regulacji mogą mieć ograniczony pozytywny wpływ na rynek pracy poprzez zwiększenie popytu na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska oraz usługi doradczo-konsultingowe przede wszystkim w zakresie usług środowiskowych. Zakładane wytyczne, będą wymuszały odpowiednią działalność usługową np. prowadzenie analiz ryzyka zdrowotnego.

6. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wprowadzenie rozporządzenia będzie miało wpływ na sektor przedsiębiorstw. Określanie sposobów prowadzenia działań naprawczych, do których podjęcia zobowiązywać będzie ustawa o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku będzie się odbywać zgodnie z rozporządzeniem. Szczegółowe wytyczne dla organów ochrony środowiska w pewnym stopniu ograniczą swobodę przy wydawaniu decyzji i tym samym ewentualne skutki dla przedsiębiorcy. Ponadto projekt zakłada uwzględnianie przez organ ochrony środowiska przy wyborze sposobu prowadzenia działań naprawczych również czynnika kosztów tych działań.

Należy zaznaczyć, że obowiązek ponoszenia kosztów działań naprawczych wynika z ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku, nie natomiast z przedmiotowego rozporządzenia.

7. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Przepisy niniejszej regulacji nie będzie miało wpływu na rozwój regionalny.

8. Źródła finansowania

Rozporządzenie nie nałoży dodatkowych obowiązków na organy ochrony środowiska i podmioty korzystające ze środowiska. Obowiązki te wynikać będą z projektowanej ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku. Zgodnie z projektem ustawy generalnie koszty przeprowadzenia działań naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska.

9. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia

w sprawie rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku

Na podstawie art. 28a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób prowadzenia rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku, zwanego dalej rejestrem;
- 2) zakres informacji, które powinny być zawarte w rejestrze;
- 3) sposób udostępniania danych zawartych w rejestrze.

§ 2. Rejestr składa się z:

- 1) bazy danych, prowadzonej na nośnikach elektronicznych;
- 2) zbioru zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, wraz z załącznikami;
- 3) zbioru zgłoszeń o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych, wraz z załącznikami.

§ 3.1. W zbiorach zgłoszeń, o których mowa w § 2 pkt 2 i 3, umieszcza się zgłoszenia w kolejności ich otrzymania.

2. Każde zgłoszenie otrzymuje indywidualny numer.

§ 4.1. Wpis do bazy danych jest dokonywany na podstawie zgłoszenia o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku.

2. Wpis do bazy danych jest uzupełniany na podstawie zgłoszenia o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych.
3. Wpis do bazy danych polega na wprowadzeniu do bazy danych informacji zawartych w zgłoszeniu.
4. Wpis do bazy danych powinien być dokonany nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zgłoszenia.

§ 5. W bazie danych umieszcza się w szczególności:

- 1) daty wpisów do bazy danych, wraz z podaniem imienia i nazwiska osoby dokonującej wpisu;

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 131, poz. 922).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 170, poz. 1652, Nr 190, poz. 1865 i Nr 217, poz. 2124, z 2004 r. Nr 121, poz. 1263, Nr 191, poz. 1956, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2784 oraz z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 113, poz. 954, Nr 163, poz. 1362 i Nr 180, poz. 1495 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360, Nr 160, poz. 1200 i Nr 170, poz. 1217.

- 2) numery zgłoszeń, na podstawie których dokonano wpisu do bazy danych;
- 3) imię i nazwisko albo nazwę podmiotu zgłaszającego bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jego adres zamieszkania albo siedzibę;
- 4) rodzaj, opis, miejsce i datę wystąpienia lub wykrycia bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku;
- 5) opis działań zapobiegawczych i naprawczych podjętych do chwili zgłoszenia;
- 6) imię i nazwisko albo nazwę, adres zamieszkania albo siedzibę, określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), podmiotu korzystającego ze środowiska, którego działalność była przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, jeżeli został on zidentyfikowany;
- 7) datę wszczęcia postępowania w danej sprawie;
- 8) kopie wydanych w danej sprawie decyzji, w tym w szczególności decyzji określającej stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko, zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych oraz termin rozpoczęcia i zakończenia działań naprawczych, decyzji nakładających obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych lub decyzji określającej zakres udostępnienia powierzchni ziemi przez władającego powierzchnią ziemi oraz zakres, sposób oraz termin rozpoczęcia i zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 9) informacje na temat odwołań od decyzji, o których mowa w pkt 8, w tym wskazanie podmiotu odwołującego się od decyzji, informacje na temat organu, do którego wniesiono odwołanie, przyczyn odwołania, treści i daty rozstrzygnięcia;
- 10) datę zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 11) opis wykonanych działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz osiągniętego efektu ekologicznego;
- 12) wskazanie źródła finansowania kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 13) informację o bezpośrednim pokryciu kosztów przez stronę odpowiedzialną;
- 14) informację o pełnym lub częściowym odzyskaniu kosztów od strony odpowiedzialnej w wyniku postępowania egzekucyjnego;
- 15) informację o pełnym lub częściowym odzyskaniu kosztów ze środków zabezpieczenia finansowego podmiotu korzystającego ze środowiska;
- 16) informację o przyczynie nie odzyskania całości lub części kosztów.

§ 6. W przypadku niekompletności zgłoszenia Główny Inspektor Ochrony Środowiska występuje, za pośrednictwem organu ochrony środowiska, który przekazał zgłoszenie, do zgłaszającego o uzupełnienie informacji.

§ 7. Baza danych powinna umożliwiać automatyczne uzyskiwanie zbiorczych danych, w tym w szczególności na temat:

- 1) liczby szkód, które wystąpiły w danym roku na terenie kraju i na terenie poszczególnych województw;
- 2) liczby przeprowadzonych działań zapobiegawczych lub naprawczych w danym roku na terenie kraju i na terenie poszczególnych województw.

§ 8. 1. Dane zgromadzone w rejestrze udostępnia się każdemu na wniosek złożony w formie pisemnej albo elektronicznej.

2. Dane udostępnia się w formie pisemnej lub elektronicznej

3. Wniosek o udostępnienie danych zgromadzonych w rejestrze zawiera:

- 1) nazwę podmiotu ubiegającego się o udostępnienie danych zgromadzonych w rejestrze i adres jego siedziby;
- 2) określenie zakresu żądanych danych i sposobu ich udostępniania;
4. Dane udostępnia się nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia wniosku o ich udostępnienie.
5. Dane zgromadzone w rejestrze udostępnia osoba upoważniona przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.
6. Główny Inspektor Ochrony Środowiska informuje w sposób powszechnie dostępny, w tym w Biuletynie Informacji Publicznej, o warunkach, sposobie, zakresie i terminie udostępniania danych zgromadzonych w rejestrze oraz o formacie, w którym dane są udostępniane.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 30 kwietnia 2007 r.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia w sprawie rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku stanowić będzie wykonanie delegacji zawartej w projektowanym art. 28a. ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o IOŚ”. Przepis ten zostanie dodany do ustawy o IOŚ zgodnie z projektem ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku, zwanym dalej „projektem ustawy o szkodach”.

Projekt ustawy o szkodach stanowi transpozycję dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku (Dz. Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004), zwanej dalej „dyrektywą 2004/35/WE”.

Załącznik VI do dyrektywy 2004/35/WE określa zakres sprawozdania w sprawie doświadczeń zebranych w wyniku stosowania dyrektywy, które Polska będzie musiała przedłożyć Komisji Europejskiej. W związku z taką potrzebą w projekcie ustawy o szkodach zawarto odpowiednie regulacje, które umożliwią zebranie danych na temat bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w środowisku, które wystąpią na terenie kraju:

- art. 12 ust. 1 i 2, w którym określono obowiązek zgłaszania przez podmiot korzystający ze środowiska do organu ochrony środowiska i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wystąpienia zagrożenia lub szkody w środowisku oraz zakres tego zgłoszenia,
- art. 25, w którym umożliwiono zgłaszanie wystąpienia zagrożenia lub szkody w środowisku do organu ochrony środowiska przez każdego bezpośrednio zagrożonego szkodą w środowisku lub dotkniętego negatywnymi skutkami szkody w środowisku, każdego stwierdzającego wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku oraz określono zakres tego zgłoszenia,
- art. 20, w którym zobowiązano podmiot korzystający ze środowiska do poinformowania organu ochrony środowiska o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych,
- art. 26, w którym zobowiązano organ ochrony środowiska do przekazywania kopii zgłoszeń, o których mowa w art. 12 ust. 1 lub art. 25. ust. 1 i 2 Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska,
- art. 27, w którym zawarto obowiązek przekazywania przez organ ochrony środowiska do GIOŚ zgłoszenia o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz określono zakres tego zgłoszenia.

Na podstawie uzyskanych w wyniku powyższych zgłoszeń danych Główny Inspektor Ochrony Środowiska został zobowiązany w projektowanym art. 28a. ust. 1 ustawy o IOŚ do prowadzenia rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w środowisku. Przedmiotowe rozporządzenie ma za zadanie ułatwić Głównemu Inspektorowi wywiązywanie się z tego obowiązku.

Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia regulacji

Wprowadzenie rozporządzenia w sprawie rejestru szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku ułatwi Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska prowadzenie rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą i szkód w środowisku, o którym mowa w projektowanym art. 28a. ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska.

2. Podmioty, na które będzie oddziaływać regulacja

Zakres nowej regulacji będzie wpływał na organ ochrony środowiska prowadzący rejestr szkód w środowisku i bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku (Główny Inspektor Ochrony Środowiska).

3. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie przedłożony do konsultacji Wojewodom i Marszałkom Województw, Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalnym Zarządom Gospodarki Wodnej, Państwowej Radzie Ochrony Środowiska, Lidze Ochrony Przyrody, Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Konfederacji Pracodawców Polskich, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych, Sekretariatowi Prezydium Konferencji Inwestorów, Krajowej Izbie Gospodarczej, Instytutowi Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Instytutowi Ochrony Środowiska, Instytutowi Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach, Instytutowi na Rzecz Ekorozwoju, Polskiemu Klubowi Ekologicznemu, Biuru Wspierania Lobbyingu Ekologicznego, Polskiej Zielonej Sieci, Centrum Prawa Ekologicznego, Państwowemu Instytutowi Geologicznemu i Krajowej Radzie Gospodarki Wodnej, a także udostępniony na stronie internetowej resortu.

4. Wpływ na sektor finansów publicznych

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych.

5. Wpływ na rynek pracy

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

7. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Przepisy niniejszej regulacji nie będą miały wpływu na rozwój regionalny.

8. Źródła finansowania

Nie dotyczy.

9. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.